

บทที่ 4

วิธีการดูแลสุขภาพขององค์กรมุสลิมะฮ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร

การศึกษาวิธีการดูแลสุขภาพขององค์กรมุสลิมะฮ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และกรุงเทพมหานคร เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ในส่วนนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทน (Typical Cases) จากแกนนำขององค์กรมุสลิมะฮ์จำนวน 11 คน เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการเก็บข้อมูลและการสังเคราะห์ข้อมูลวิธีการดูแลสุขภาพขององค์กรมุสลิมะฮ์โดยวิธีการพรรณนา ตามลำดับต่อไปนี้

4.1 สภาพขององค์กร

4.1.1 ประวัติความเป็นมาขององค์กร

4.1.2 ความคิดเห็นของแกนนำ เกี่ยวกับ ความจำเป็นในการ ดูแลสุขภาพใน

รูปแบบขององค์กร

4.2 วิธีการดูแลสุขภาพขององค์กร

4.2.1 วิธีการเผยแพร่วิทยากรอิสลาม

4.2.2 วิธีการส่งเสริมสุขภาพดีและการห้ามปรามสิ่งชั่วร้าย

4.2.3 วิธีการเสริมสร้างกำลังใจ

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่เป็น แกนนำขององค์กรมุสลิมะฮ์จำนวน 11 คน จำนวน 6 องค์กร โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูล เป็นองค์กรละ 2 คน จำนวน 5 องค์กร และองค์กรละ 1 คน จำนวน 1 องค์กร การเก็บข้อมูล เก็บ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีแนวคำถามในการสัมภาษณ์กำหนดประเด็นข้อมูลที่ต้องการ พร้อม ทั้งบันทึกเทป การสัมภาษณ์และจดบันทึกข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์

4.1 สภาพขององค์กร

ในการวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 6 องค์กร ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นมูลนิธิและสมาคม จำนวนละ 1 องค์กร กลุ่มตัวอย่างที่เป็นชมรม จำนวน 2 ชมรม และกลุ่มมุสลิมะฮ์จำนวน 2 กลุ่ม ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกองค์กรและผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยมีเกณฑ์การเลือกดังนี้

1. เป็นองค์กรมุสลิมะฮ์ที่ดำเนินการอะฮ์ลุดดีนด้วยคำสอนของอิสลาม ที่มีพื้นฐานจากอัล กุรอานและฮะดีษนนะฮ์
 2. ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นแกนนำขององค์กร ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็น ประธาน รองประธาน ที่ปรึกษา กรรมการที่มีบทบาท
 3. เป็นองค์กรที่ก่อตั้งหรือรวมกลุ่มกันขึ้นเป็นระยะเวลามากกว่าสามปีเป็นต้นไป
- แสดงข้อมูลเบื้องต้นของตัวแทนองค์กรที่เป็นแกนนำ กรณีศึกษา 6 องค์กร

ลำดับที่	ผู้ให้ข้อมูล (ชื่อ สกุล)	องค์กร	ตำแหน่งในองค์กร	อาชีพ	อายุ	ระยะเวลาในการต่อตั้งองค์กร
1.	สุวรรณนา สามแม	ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี	ประธาน	ข้าราชการครู	42	10
2.	สรินญา ปุติ	ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี	รองประธาน	อาจารย์ระดับอุดมศึกษา	47	
3.	สะดีมะ หะยีหามะ	ชมรมมุสลิมะฮ์นราธิวาส	ประธาน	พนักงานราชการ (ตำแหน่งวิทยาศาสตร์)	57	5
4.	รูสนียาห์ อาแว	ชมรมมุสลิมะฮ์นราธิวาส	รองประธาน	พนักงานราชการ (ตำแหน่งวิทยาศาสตร์)	49	

5.	ปารีคะฮุ มะดิง	สภาขุมมุสลิมแห่ง ประเทศไทย (เครือข่ายมุสลิมะฮุ ย.ม.ท. ยะลา)	ประธาน	วิทยาการศาสนา โรงเรียนเอกชน สอนศาสนา อิสลาม	48	6
6.	ราณี ตาเดอินทร์	สภาขุมมุสลิมแห่ง ประเทศไทย (เครือข่ายมุสลิมะฮุ ย.ม.ท. ยะลา)	ที่ปรึกษา	หัวหน้านัก เทคนิคการแพทย์ โรงพยาบาลศูนย์ ยะลา	54	
7.	มยุรา วงษ์สันต์	มูลนิธิสภาขุม มุสลิมโลก สำนักงานประเทศ ไทย ฝ่ายกิจกรรม สตรี	หัวหน้าฝ่าย กิจกรรมสตรี	เจ้าหน้าที่มูลนิธิ สภาขุมมุสลิม โลก ฝ่ายกิจกรรม สตรี	50	
8.	อmani โต๊ะมอง	กลุ่มอิสลามทอล์ก (คิฎอบูลอิสลาม)	ประธาน	ธุรกิจส่วนตัว	40	8
9.	ศอลิหะฮุ สุขขิง	กลุ่มอิสลามทอล์ก (คิฎอบูลอิสลาม)	รองประธาน	พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	42	
10.	กุศลิน ต่อเล็บ	กลุ่มบะนาตุลสุดา (สตรีแห่งทางนำ)	ที่ปรึกษาและ อดีตประธาน	แม่บ้านและครู พิเศษ	30	8
11.	ฟาติหะฮุ โกมุน	กลุ่มบะนาตุลสุดา (สตรีแห่งทางนำ)	กรรมการ	ธุรกิจส่วนตัว	27	

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลเบื้องต้นของแกนนำองค์กรอะฮ์ลิในสามจังหวัดชายภาคแดนใต้

4.1.1 ประวัติความเป็นมาขององค์กร

องค์กรที่ 1 ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี

“ชมรมสตรีมุสลิม ตั้งเดิมมาจากกลุ่มมุสลิมะฮ์ที่รวมตัวเพื่อที่จะ ะ
ศึกษาอิสลามที่วอศ. (วิทยาลัยอิสลาม ม.อ.ปัตตานี) ประมาณปี 2540
ต้นๆ แล้วหลังจากนั้น ก็มารวมตัวกันเป็นชมรมจริงๆ ก็อยู่ที่ปี
m2547” (คุณสุวรรณนา: ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี , 27 กรกฎาคม
2556)

ปัจจุบันชมรมสตรีมุสลิมปัตตานีมีวิสัยทัศน์ที่จะเป็นองค์กรชั้นนำในการพัฒนา
ศักยภาพครอบครัวมุสลิมสู่ความเป็นเอกภาพในภาคใต้ภายในปี พ.ศ. 2560 ซึ่งพันธกิจปัจจุบันของ
องค์กร คือ การจัดอบรมให้ความรู้ด้านศาสนา สร้างเครือข่าย บริการชุมชน งานวิจัย

องค์กรที่ 2 ชมรมมุสลิมะฮ์สุนราธิวาส

ชมรมมุสลิมะฮ์สุนราธิวาสเป็นองค์กรมุสลิมที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของกลุ่ม
สตรีจำนวนหนึ่งที่ศึกษาตฟิร้อลกูรอ่าน และมีความมุ่งหวังที่จะนำความรู้ดังกล่าวมาใช้ในการ
พัฒนาชุมชนและท้องถิ่น เพื่อให้เป็นสังคมมุสลิมที่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ
อิสลาม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และจริยธรรม อันเป็นสังคมแห่งสันติสุขตามแนวทางของอัล
อิสลาม ทั้งนี้อาจารย์ฟาติมะฮ์ คอลิด รองประธานชมรมฯ จึงเห็นควรจัดตั้งกลุ่มเพื่อขับเคลื่อนการ
ดำเนินงานอิสลามในนาม “ชมรมมุสลิมะฮ์สุนราธิวาส ” อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์
พ.ศ. 2551 และดำเนินกิจกรรมมาจนถึงปัจจุบัน

องค์กรที่ 3 สภามุสลิมแห่งประเทศไทย (เครือข่ายมุสลิมะฮ์ ย.ม.ท. ยะลา)

ในอดีตคนหนุ่มสาวมุสลิมรวมตัวกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ในสังกัดของชุมชนหรือ
มัสญิดตามท้องถิ่นต่างๆ การจัดตั้งเป็นไปอย่างง่าย ๆ และกิจกรรมที่ทำมีลักษณะจำกัด อาทิ การ
ปรับปรุงมัสญิด การทำความสะอาด สุสานในชุมชน แต่การรวมตัวในลักษณะท้องถิ่นนี้ไม่
สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการของเยาวชนมุสลิมได้อย่างแท้จริง เพื่อที่จะก่อตั้ง

สถาบันอันเป็นศูนย์กลางของคนหนุ่มสาวมุสลิมในระดับชาติ และเพื่อที่จะผลักดันการแก้ไขปัญหาของเยาวชนมุสลิมให้ไปอย่างจริงจังและเหมาะสม หนุ่มสาวมุสลิมกลุ่มหนึ่งจึงได้ริเริ่มให้มีการจัดตั้งองค์กรของเยาวชนมุสลิมในระดับชาติแห่งหนึ่งขึ้นภายใต้ชื่อว่า สมาคมยุวมุสลิมแห่งประเทศไทย (ย.ม.ท.) ย.ม.ท.ได้รับการจดทะเบียนและได้รับอนุมัติจากทางราชการในวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2507 ตามเลขอนุญาตที่ ต.144/2507 โดยมี พ.ต.ท. อุดม ทัพพะวัฒนะ เป็นผู้ก่อตั้ง และมีนายดำรง สมุทรโคจร เป็นนายกสมาคมท่านแรก ปัจจุบันย.ม.ท.มีสาขาย่อยทั้งหมด 8 สาขา ได้แก่กรุงเทพมหานคร นครศรีธรรมราช กระบี่ พังงา ภูเก็ต สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาสสำนักงานเดิมมีสองที่ คือ สำนักงานยะลา (สิโรส ซอย6) และสำนักงานกรุงเทพมหานคร (ศูนย์กลาง อิสลามฯ คลองตัน) และมีสำนักงานใหญ่ที่หาดใหญ่ (เพชรเกษ ม51) เป็นศูนย์บริหารกิจการย.ม.ท. ปัจจุบันสภายุวมุสลิมแห่งประเทศไทยแบ่งกลุ่มงานในการบริหารออกเป็นดังนี้

1.สำนักบริหารองค์กร และกำกับนโยบาย	2.กลุ่มงานพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์	3.กลุ่มงานบริการสังคม
<ul style="list-style-type: none"> • สำนักวิชาการและสื่อเผยแพร่ • สำนักงบประมาณและกองทุน • ฝ่ายต่างประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> • เครือข่ายเยาวชนมัศญิด • เครือข่าย กิรออาตี • เครือข่ายมุสลิมะฮ์ ยมท. 	<ul style="list-style-type: none"> • ศูนย์ประสานงานสังคมสันติฯ • ศูนย์ประสานงานสงเคราะห์ผู้มละฮ์ • ศูนย์ประสานงานรณรงค์ปัญหาเอดส์

แผนภาพที่ 3 แสดงกลุ่มงานสภายุวมุสลิมแห่งประเทศไทย

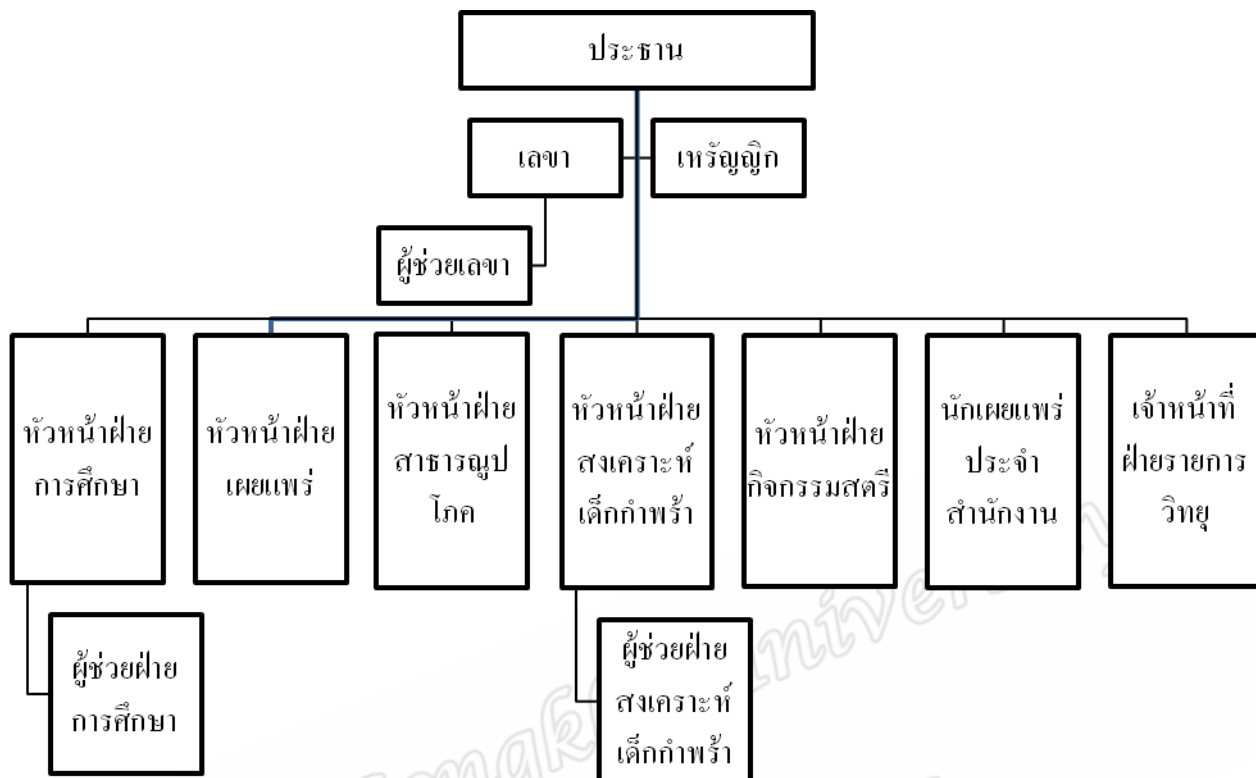
เครือข่ายมุสลิมะฮ์ ย.ม.ท. เป็นกลุ่มย่อยในกลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เกิดขึ้นในสมัยของอาจารย์อับดุลมะญิด (ทวิศักดิ์) อุปมา เป็นนายกสมาคมฯ ในปี พ.ศ.2551 วิสัยทัศน์ของเครือข่าย มุสลิมะฮ์ ย.ม.ท. คือ ศูนย์จุดประกายความเป็นมุสลิมะฮ์ต้นแบบที่ดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลาม มีพันธกิจที่กำหนดขึ้นดังนี้

1. จัดประชุม อบรม เผยแพร่หลักการศาสนาอิสลามที่ถูกต้องแก่มุสลิมะฮ์และเยาวชน

2. จัดหางบประมาณเพื่อช่วยเหลือเด็กกำพร้า คนยากจน และผู้ด้อยโอกาส
3. เยี่ยมเยียนพี่น้องมุสลิมะฮ์ ผู้ถูกคุมขัง ผู้ประสบภัยและผู้มีปัญหาทางสังคม
4. ประสานการทำงานกับเครือข่ายมุสลิมะฮ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

องค์กรที่ 4 มูลนิธิมุสลิมสภาเยาวชนมุสลิมโลก สำนักงานประเทศไทย ฝ่ายกิจกรรมสตรี

มูลนิธิสภาเยาวชนมุสลิมโลก สำนักงานประเทศไทย ฝ่ายกิจกรรมสตรี (World Assembly of Muslim Youth -WAMY) เป็นองค์กรเอกชนมุสลิมที่ถือกำเนิดมาจากพระราชดำริของ รัชสมัยรัชกาลที่ 9 บินอับดุลอะซีซ อาลีซูด แห่งราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย ในปีฮิจเราะห์ศักราช 1392 โดยให้มีการจัดตั้งสำนักเลขาธิการถาวรขึ้น ณ กรุงริยาฎ ประเทศซาอุดีอาระเบีย และถือว่าเป็น องค์กรอิสลามระดับโลกแห่งแรกที่มีบทบาทในกิจการของเยาวชนมุสลิมโดยเฉพาะ โดยมีลักษณะ การดำเนินการเพื่อนำไปสู่วัตถุประสงค์ จะเน้นให้การสนับสนุนและส่งเสริมทางด้านต่างๆ เช่น การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม การกีฬา สุขภาพและความเป็นธรรมทางสังคม และการช่วยเหลือ ทางด้านเศรษฐกิจ เช่น การพัฒนาด้านอาชีพ การเกษตรกรรม ฯลฯ โดยกำหนดเป็น โครงการหลัก คือ โครงการด้านการศึกษา โครงการด้านวัฒนธรรมและศาสนา โครงการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม โครงการด้านสุขภาพและการกีฬา โครงการยกระดับทางสังคมและเศรษฐกิจ โครงการด้าน การศึกษาและพัฒนาเยาวชนและสตรี โครงการค่ายอบรม การสัมมนา การจัดประชุม และฝึกอบรม ต่างๆ การดำเนิน การดังกล่าวเป็นที่ยอมรับของประเทศต่างๆ นอกจากนี้คณะกรรมการด้านองค์กร เอกชน (NGO) ของฝ่ายข่าวสารข้อมูลสาธารณะแห่งสหประชาชาติ (DPO) ยังให้การยอมรับใน บทบาทและการดำเนินการพร้อมกับได้อนุญาตให้องค์กรสภาเยาวชนมุสลิมโลก มีตัวแทนอยู่ใน คณะกรรมการชุดนี้ของสหประชาชาติ ซึ่งปัจจุบันองค์กรนี้มีสำนักงานสาขาทั่วโลก ปัจจุบันมูลนิธิ สภาเยาวชนมุสลิมโลก สำนักงานประเทศไทย ฝ่ายกิจกรรมสตรี ตั้งอยู่ที่อ่อนนุช เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร สำหรับสำนักงานประเทศไทยมีโครงสร้างการบริหารองค์กร ดังนี้

แผนภาพที่ 4 แสดงโครงสร้างการบริหารองค์กรของมูลนิธิศุภนิยามมุสลิมโลก สำนักงานประเทศไทย
ฝ่ายกิจกรรมสตรี

ฝ่ายกิจกรรมสตรี คือ หน่วยงานหนึ่งมูลนิธิศุภนิยามมุสลิมโลก สำนักงานประเทศไทย ฝ่ายกิจกรรมสตรี เป็นหน่วยงานที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อพี่น้องมุสลิมะฮฺโดยเฉพาะ เพื่อร่วมมือกับพี่น้องมุสลิมะฮฺสร้างความดี ความรัก ความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในจิตใจของเรา ครอบครัวของเรา มุ่งหวังในความโปรดปรานและผลตอบแทนอันยิ่งใหญ่ ณ ที่อัล ลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงให้ความสำคัญแก่สตรีมิได้ยิ่งหย่อนกว่าบุรุษแต่อย่างใด (มยุรา วงษ์สันต์, 2546: 122)

องค์กรที่ 5 กลุ่มอิสลามทอล์ก (กัญญะบุลอิสลาม)¹²⁰

“เริ่มจากมีกลุ่มผู้สนใจอิสลาม บ้างก็เป็นมุสลิมใหม่หรือมุสลิมที่ต้องการแสวงหาความรู้ จากเว็บไซต์ mureed.com จึงได้รวมตัวกันตั้งตั้งแต่ปี 2548 เริ่มต้นด้วยสมาชิกจาก 1 เป็น 2 และ 3 จนปัจจุบันมีสมาชิก มากกว่า 100 คนแล้ว และจากการได้ใกล้ชิดกับมุสลิมใหม่ หรือที่หลาย

¹²⁰ หมายถึง กลุ่มสถานเสวนาอิสลาม

คนเรียกว่า “มุอัลลัฟ” มักบอกว่า รู้ใหม่ว่าคนที่เป็นมุสลิมใหม่นั้นเหงาแ่ไหน ต้องเจอปัญหา มากมายพอดถึงวันตรุษอีด ก็ไม่รู้จะไปเลี้ยงฉลองกับใครที่ไหน หรือเมื่อต้องการความช่วยเหลือ ปรึกษาปัญหาศาสนา ก็ไม่รู้จะไปถามใคร ก็อุบดุลอิสลาม จึงอาสาขอเป็นดั่งผู้ให้กำลังใจซึ่งกัน และกัน ได้ต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮ์ ﷻ จึงได้รวมตัวอย่างเป็นทางการและเปิดตัวเมื่อเดือน กันยายน 2549 ก็อุบดุลอิสลามเป็นกลุ่มที่ต้องการเผยแผ่อิสลามตามคัมภีร์อัลกุรอานและแนวทาง ท่านนบีมุหัมมัด ﷺ กับต่างศาสนิก มุสลิมใหม่ มุสลิมเดิมหรือผู้สนใจ เพื่อสร้างความเข้าใจ แนวทางอิสลามที่ถูกด้อย โดยทางกลุ่มจัดกิจกรรมในลักษณะค่าย ได้สัมผัสบรรยากาศอิสลาม ได้นำแนวทางอิสลามมาสู่การปฏิบัติ ได้ลองใช้ชีวิตชีวิตแบบอิสลามแบบของจริงควบคู่กับการช่วยเหลือให้คำปรึกษาด้านการฝึกอาชีพ ส่งเสริมอาชีพเพื่อสังคมมุสลิมของเรา กลุ่มก็อุบดุลอิสลาม เป็นกลุ่มอิสระ โดยมีอาจารย์อับดุลลอฮ์ สุไลหมัด เป็นที่ปรึกษากลุ่ม”

องค์กรที่ 6 กลุ่มบะนาตุลสุดา (สตรีแห่งทางนำ)

จากคำแนะนำของ ชัยค์ริฎอ อะหมัด สมะดี ในงานอบรมมุสลิมะฮ์ “แรงขับเคลื่อนอิสลามจากหลังม่าน” ที่จัดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2548 ได้จุดประกายให้มุสลิมะฮ์กลุ่มหนึ่งที่มีกิจกรรมวง หัดเกาะฮ์เล็กๆ กันอยู่แล้ว ได้ริเริ่มจัดตั้งกลุ่มเพื่อการทำงานอิสลามอย่างจริงจังและเป็นระบบในนาม “กลุ่มสตรีแห่งทางนำ” (بنات الهدى) ด้วยตระหนักว่า มีเพียงอิสลามเท่านั้นที่ปกป้องและเทิดเกียรติของสตรีอย่างแท้จริง หาใช่การจำกัดสิทธิ กดขี่ข่มเหง ดังคำใส่ไคล้ของศัตรูอิสลาม คณะทำงานของบะนาตุลสุดาที่มีความหลากหลายทั้งเรื่องวัยวุฒิ การศึกษา สถานภาพ และบทบาท จึงผนึกกำลังเป็นหนึ่งเดียวเพื่อทำงานอิสลามตามกรอบกิตาบุลลอฮ์และซุนนะฮ์ โดยมีเป้าหมายเพื่อเรียกร้องเชิญชวนมุสลิมะฮ์ให้กลับสู่วิถีชีวิตตามหลักการอิสลามอันบริสุทธิ์ ซึ่งการทำงานที่ผ่านมามีได้รับคำแนะนำดีๆ จากที่ปรึกษากลุ่มคือ ชัยค์ริฎอ อะหมัด สมะดี และอาจารย์กอมารียะฮ์ (ศวลี) สมะดี

องค์กรมุสลิมะฮ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และกรุงเทพมหานครที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 6 ส่วนหนึ่งเกิดจากการรวมตัวของมุสลิมะฮ์ในพื้นที่อย่างหลวมๆ มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจนในนามชมรม และนาม กลุ่มที่เป็นมุสลิมะฮ์ ได้แก่ ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี ชมรมมุสลิมะฮ์สุนราธิวาส กลุ่มบะนาตุลสุดา (สตรีแห่งทางนำ) และกลุ่มอิสลามทอล์ก

(คิฎอบุลอิสลาม) และอีกส่วนเกิดจากโครงสร้างขององค์กรกลางที่ประกอบขึ้นด้วยกลุ่มงานต่างๆ และมีกลุ่มงานที่เป็นของมุสลิมะฮ์อยู่ ได้แก่ สมาคมยุวมุสลิมแห่งประเทศไทย (ย .ม.ท.) เครือข่ายมุสลิมะฮ์ และสุดท้ายเป็นองค์กรที่ถือกำเนิดขึ้นจาก ราชอาณาจักรราชอาณาจักรอียิปต์ และมีสาขาในประเทศต่างๆ ทั่วโลก เป็นองค์กรที่เน้นให้การสนับสนุนและส่งเสริมทางด้านต่างๆ และส่วนหนึ่งคือ ด้านกิจกรรมสตรี ได้แก่ มูลนิธิมูลนิธิสภามุสลิมโลก สำนักงานประเทศไทย ฝ่ายกิจกรรมสตรี (ฝ่ายกิจกรรมสตรี)

องค์กรมุสลิมะฮ์ทั้ง 6 ข้างต้น สามารถแบ่งลักษณะขององค์กรออกเป็น 4 ลักษณะคือ 1) มูลนิธิ 2) สมาคม 3) ชมรม 4) กลุ่ม ซึ่งลักษณะการรวมตัวและก่อตั้งของ องค์กรข้อที่ 1) และ 2) จะต้องทำการจดทะเบียนทางกฎหมาย ส่วน ข้อที่ 3) และ 4) เป็นลักษณะการการรวมตัวที่ไม่ต้องทำการจดทะเบียนใดๆ ในทางกฎหมาย องค์กรมุสลิมะฮ์ ทั้ง 6 องค์กร เป็นองค์กรที่พยายามดำเนินกิจกรรมการ คอะวะฮ์ตามวัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ หรือพันธกิจขององค์กรที่ได้ก่อตั้งขึ้น หากแต่มีความแตกต่างในรูปแบบของการรวมกลุ่ม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเป้าหมายในการจัดตั้งองค์กรว่าจะให้เป็นในลักษณะใด ซึ่งไม่ว่าจะเป็นองค์กรที่ต้องจดทะเบียนอย่างถูกต้อง หรือไม่จำเป็นต้องจดทะเบียน ซึ่งการรวมตัวและก่อตั้งขึ้นเป็นญะมาอะฮ์ เป็นกลุ่มองค์กรก็เพื่อให้การทำงานคอะวะฮ์มีเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพขึ้น

4.1.2 ความคิดเห็นของแกนนำเกี่ยวกับความจำเป็นในการคอะวะฮ์ในรูปแบบขององค์กร

การรวมตัวกันทำงานคอะวะฮ์ในรูปแบบขององค์กร การอยู่ร่วมกันเป็นญะมาอะฮ์ (กลุ่มก้อน) เป็นสิ่งที่อิสลามส่งเสริม ทั้งนี้เพราะญะมาอะฮ์จะก่อเกิดพลัง ความช่วยเหลือ และความดีต่างๆ มากมาย และการอยู่เป็นญะมาอะฮ์ย่อมดีกว่าการอยู่อย่างโดดเดี่ยวเพียงลำพัง

“การอยู่เป็นองค์กร ก็เหมือนกับการอยู่เป็นญะมาอะฮ์นั่นเอง มีการปรึกษาหารือ ช่วยเหลือกัน อิสลามก็ให้เราอยู่เป็นญะมาอะฮ์ในแง่ของการช่วยเหลือมีอะไรก็ช่วยเหลือเลย การอยู่เป็นองค์กรจะทำให้มีพลังมากขึ้น” (คุนปารีตะฮ์: เครือข่ายมุสลิมะฮ์ ย.ม.ท. ยะลา , 31 มิถุนายน 2556)

“จริงๆ อิสลามบอกอยู่แล้วว่า คนเราต้องอยู่เป็นกลุ่มก้อน เราต้องอยู่เป็นญะมาอะฮ์ ส่วนเรื่องการทำงานของมุสลิมะฮ์เป็นญะมาอะฮ์

ไม่ต้องพิสูจน์แล้ว มันเป็นที่ดี อะไรislamบอกดีทุกอย่างเลย แต่เราเองไม่ได้เอาไปใช้อย่างจริงจัง สังคมทุกวันนี้เป็นสังคมที่ต่างคนต่างอยู่ อย่างมากก็ดูแลแค่ครอบครัว ทุกคนทำหน้าที่ดี แต่ดีแค่ครอบครัว แต่ไม่ได้คิดที่จะเสียเวลาไปช่วยเหลือสังคม ที่นี้การที่จะไปทำงานสังคม มันทำงานโดดเดี่ยวไม่ได้หรอก ทุกกิจกรรมต้องทำงานเป็นทีม ที่นี้คำว่าทีมคืออะไร แต่ของเรานั้นคือญะมาอะฮ์ ซึ่งมีความลึกซึ้งมากกว่า ญะมาอะฮ์มีความผูกพัน ความห่วงใย ความเอื้ออาทร การช่วยเหลือ การดักเตือน ญะมาอะฮ์มีความลึกซึ้งมากกว่าคำว่าทีมในองค์กรต่างๆ คุณเดี๋ยวนี้นะ ทำงานอะไรต้องเป็น Network (เครือข่าย) มันเป็นที่พึ่งมาบุญไม่ก็ปีเอง แต่ว่าของเรา ญะมาอะฮ์มีมานานแล้ว ที่นี้ถ้าเราทำงานคนเดียวไม่มีญะมาอะฮ์ มันจะได้ผลหรือ” (คุณราณี : เครือข่ายมุสลิมะฮ์ ย.ม.ท. ยะลา, 4 กรกฎาคม 2556)

“การรวมตัวของมุสลิมะฮ์เพื่อทำงานศาสนา สำหรับสภาพสังคมแบบนี้ถือว่าจำเป็นมาก เพราะว่ามีหลายๆ คน หลายๆ มุสลิมะฮ์ที่เกิดปัญหาเกี่ยวกับเรื่องดูแลตัวเอง ไม่ว่าจะเรื่องหลักการศาสนาต่างๆ หรือว่าเรื่องหลักทั่วๆ ไป ก็คือการรวมกลุ่มกันเป็นญะมาอะฮ์ย่อมดีกว่าที่จะอยู่คนเดียวแน่นอน เพราะว่ามันไม่มีคนดักเตือนคะ นอกจากการที่เราต้องการคนดักเตือนแล้ว เรายังต้องการคนที่ช่วยกันขัดเกลาในเรื่องศาสนาแล้ว ก็ช่วยกันเรียกร้องไปสู่ทางนำ และหนทางที่ถูกต้องคะ ” (คุณฟาติหะฮ์ : กลุ่ม บะนาตุลฮุคดา , 8 กรกฎาคม 2556)

การรวมกลุ่มกันยังเป็นสาเหตุหนึ่งที่ได้จะได้รับความบะรอกะฮ์ (ความจำเริญ) จากพระองค์ และการยอมรับจากส่วนรัฐ

“แรกๆ พวกเรามีการทำห้ลเกาะฮุกกันอยู่ ก็คิดกันว่าถ้าเราจะทำงานอิสลามจุดนี้ถ้าเราไม่ก่อตั้งชมรม การทำงานอิสลามก็เป็นสิ่งที่ยากสำหรับเรา เพื่อให้งานของเราคล่องขึ้น เราก็เลยจัดตั้งชมรมขึ้น เพื่อให้ความบะระกะฮุ (ความจำเริญ) จากอัลลฮอฮุ ﷻ และอีกส่วนคือกับส่วนรัฐ เราได้รวมกลุ่มขึ้น ซึ่ง ทำให้มีความเข้มแข็งในการทำงาน ส่วนรัฐก็ให้เห็นและเชื่อในศักยภาพของเราว่าเราทำได้ อย่างหลายๆ โครงการที่เราทำไปแล้ว เขาก็มาดู ก็เห็นว่ามีศักยภาพ ”
(คุณสะตีมะ : ชมรมมุสลิมะฮุนราชีวาต, 23 กรกฎาคม 2556)

การคะอะฮะฮุมีความสำคัญทั้งในระดับของปัจเจกบุคคล (คะอะฮะฮุไฟรดิยะฮุ) และ การคะอะฮะฮุในรูปแบบขององค์กร การรวมตัวกันคะอะฮะฮุเป็นสิ่งที่ทำให้การคะอะฮะฮุกว้างขวางขึ้น

“ในเรื่องของการคะอะฮะฮุ จริงๆ แล้วส่วนตัวเราก็ต้อง ทำเอง ส่วนก็ การรวมตัวกันเป็นองค์กรเราก็ต้องทำ เพราะว่าในการคะอะฮะฮุ รายบุคคลหรือคะอะฮะฮุไฟรดิยะฮุ เป็นสิ่งจำเป็นมาก เราต้องทำรายวันเลย ทุกคนที่ได้รับรู้อิสลามมาอย่างถูกต้องแล้ว จำเป็นจะต้อง กระจายให้กับผู้อื่นอีกด้วย แต่เรื่องของการรวมตัวเป็นองค์กรนั้น เป็นเครื่องมือที่จะทำให้การคะอะฮะฮุของเรามีประสิทธิภาพมากขึ้น แล้วก็สามารถที่จะลงสู่กลุ่มเป้าหมายได้กว้างขวางมากขึ้น ช่วยให้ คะอะฮะฮุได้รอบด้านขึ้น แล้วก็เป็นการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายได้ หลายกลุ่มมากขึ้น ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็น ” (คุณสุวรรณา : ชมรม สตรีมุสลิมปัตตานี, 27 กรกฎาคม 2556)

การรวมตัวกัน ทำงานคะอะฮะฮุในรูปแบบขององค์กรเป็นสิ่งที่เพิ่ม ประสิทธิภาพ ใน การทำงาน และประการสำคัญ อีกข้อหนึ่งคือ ทำให้มีความต่อเนื่องในการทำงานในระยะยาว

“การรวมกลุ่มเป็นองค์กรเพื่อทำงานคะอะฮะฮุในปัจจุบัน คิดว่าจำเป็น ค่ะ เพราะว่าโดยการทำงานที่จะให้มีประสิทธิภาพหรือว่าให้มัน ดำเนินไปในระยะยาวได้นะคะ คือหมายถึงว่าถ้ามันมีกลุ่มองค์กร

หมายถึงเราก็จะในเรื่องของการดำเนินกิจกรรม มันก็จะมีความต่อเนื่อง เพราะว่าองค์กรก็จะชัดเจน แล้วก็ถ้ามันไม่มีกลุ่มไม่มีองค์กร มันอาจจะขาดในเรื่องของความต่อเนื่องหรือว่าทิศทางที่ชัดเจนในการทำงานด้วยส่วน หนึ่งนะ แล้วก็เหมือนกับความเต็มใจในการช่วยกัน พอเหมือนกับว่าพอเป็นกลุ่ม พอเป็นองค์กร เหมือนกับว่าคือเรารู้ชัดเจนว่าตรง นี้เราช่วยเราทำ อย่าง นี้เราก็จะเต็มใจ แต่ว่าถ้าสมมุติว่าเราไม่ได้มีกลุ่มชัดเจนแล้วใครจะมาช่วยก็มา ใครจะไม่มาช่วยก็ไม่มา ก็เหมือนกับว่ามันก็จะแบบงานนี้อาจจะมีคนช่วยเยอะ แต่บางงานอาจจะไม่มีคนช่วยอะไรอย่างนี้” (คุณกฤษณิน : กลุ่มบะนาตุลสุดา, 8 กรกฎาคม 2556)

การที่มุสลิมะฮ์ร่วมตัวกันตั้งกลุ่มเป็นองค์กร ชมรม กลุ่มขึ้นมาเพื่อทำงานอะฮ์ลุฮ์ดี เป็นการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นมุสลิมะฮ์ด้วยกันมากขึ้น

“ในเรื่องที่มุสลิมะฮ์จะมารวมกลุ่มกันเพื่อที่จะทำงานอะฮ์ลุฮ์ดี คืองานอะฮ์ลุฮ์ดีชายจำเป็นต้องทำ แต่เรื่องที่เน้นไปที่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้หญิง ผู้ชายจะมาทำก็เป็นสิ่งที่ลำบาก ที่นี้การที่มุสลิมะฮ์จะต้องมาทำตรงนี้ เราก็ต้องป้องกันฟิตนะฮ์ที่จะเกิดขึ้นด้วย เราก็เลยมีการรวมกลุ่มกัน ปรึกษาประคองซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้อยู่ในกรอบอยู่ตลอดเวลา มันจะแสดงให้เห็นว่า ไม่ใช่จะบอกว่าเป็นศักยภาพของมุสลิมะฮ์หรอกระนะ แต่จะบอกว่าเป็นหน้าที่จำเป็นต้องทำในส่วนที่ผู้ชายอาจจะทำไม่ได้ แล้วก็ในส่วนที่ผู้ชายจะลงมือไม่ได้ในการที่จะอะฮ์ลุฮ์ดีด้วยกัน ถือเป็นหน้าที่ของมุสลิมะฮ์ที่ต้องมาทำงานตรงนี้ แต่มุสลิมะฮ์ที่ออกมาทำงานตรงนี้จะต้องได้รับการอนุมัติจากมะหุรอม ผู้ดูแลจากครอบครัวด้วย ”

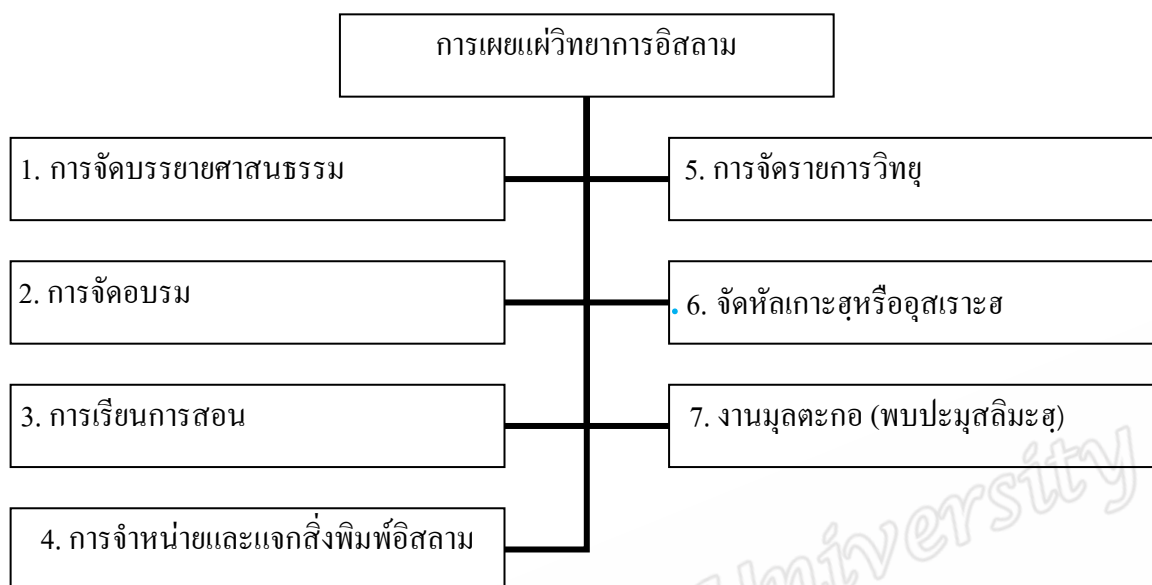
(คุณสุวรรณา : ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี, 27 กรกฎาคม 2556)

“โดยส่วนตัวแล้วเราทำงานตั้งแต่อยู่มหาชัย ได้รับฮิคายะฮุตั้งแต่
 ตอนนั้น จากนั้นมันมีความรู้สึกว่าเป็นจำเป็นสำหรับมุสลิมะฮุ ถ้ามี
 โอกาสในการเข้าไปช่วยเหลือสังคมที่มุสลิมินไม่สามารถที่จะเข้าไป
 ได้ นั่นคือสิ่งสำคัญ และบางอย่าง เรื่องของเด็ก กลุ่มเล็กๆ การ
 เข้าถึง ความอ่อนโยน พูดถึงมุสลิมินเขาอาจจะเข้าไม่ได้ แต่ถามว่า
 เหตุผลที่เราอยู่ตรงนี้มีมาตลอด ก็เพราะว่าสังคมเราตอนนี้ถูกทำลาย
 ซึ่งถ้าอาศัยเฉพาะกลุ่มมุสลิมินอย่างเดียวเขาอาจทำงานไม่ทัน ซึ่ง
 กลุ่มมุสลิมะฮุเราก็จะช่วยดูแลเรื่องการส่งเสริมศักยภาพ การเลี้ยง
 ดูแลลูก ซึ่งเราจะต้องแข่งกับวิถีตะวันตก เพราะตะวันตกมันมาเร็ว
 กว่าเราอีก มันมาหลายช่องทางมาก มีทั้งสื่อ โลกออนไลน์ ระบบ
 การเรียนการสอน ทุกอย่างตอนนี้วิถีตะวันตกครอบงำหมดแล้ว เรา
 จะทำยังไง ที่เราจะเข้าไปมีส่วนช่วยให้เขาเห็นว่าตอนนี้เรากำลังถูก
 ครอบงำ (คุณศรินดา : ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี , 27 กรกฎาคม
 2556)

4.2 ผลการสัมภาษณ์วิธีการตะอวะฮุขององค์กร

จากกรอบแนวคิด วิธีการตะอวะฮุของอุมมะฮฺฮาดัลมุอ์มินีน ทั้ง 5 วิธีการ ในบทที่
 3 ได้แก่ วิธีการเผยแพร่วิชาการอิสลาม วิธีการสั่งใช้สู่ความดีและการห้ามปราม สิ่งชั่วร้าย วิธีการ
 เสริมสร้างกำลังใจวิธีการตัดเดือนที่ดี และวิธีการเป็นแบบอย่างที่ดี ในการนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บ
 ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากสามวิธีการแรกเท่านั้น คือ 1) วิธีการเผยแพร่วิชาการอิสลาม 2) วิธีการ
 เสริมสร้างกำลังใจ 3)วิธีการสั่งใช้สู่ ความดีและการห้ามปรามความสิ่งชั่วร้าย ข ทั้งนี้เพราะวิธีการ
 ตัดเดือนที่ดีและวิธีการเป็นแบบอย่างที่ดีนั้น เป็น วิธีการส่วนบุคคลมากกว่าวิธีการที่องค์กร จะใช้ใน
 การตะอวะฮุ การสัมภาษณ์วิธีการตะอวะฮุขององค์กร มุสลิมะฮุในสามจังหวัดชายแดนใต้และ
 กรุงเทพมหานคร ตามวิธีการทั้ง 3 ปรากฏผลการสังเคราะห์ตามวิธีการต่างๆ นำเสนอโดยวิธีการ
 พรรณนาได้ ดังนี้

4.2.1. การตะอวะฮ์ด้วยวิธีการเผยแผ่วิทยาการอิสลาม

แผนภาพที่ 5 แสดงข้อสรุปการตะอวะฮ์ด้วยการเผยแผ่วิทยาการอิสลาม

1.การจัดบรรยายศาสนธรรม

การบรรยายศาสนธรรม เป็นกิจกรรมที่หลากหลาย องค์กรจัดขึ้น เพื่อให้ความรู้ สร้างความเข้าใจในหลักการของศาสนา โดยส่วนใหญ่ เป็นกิจกรรมที่เปิดกว้าง ให้บุคคลทั่วไปที่สนใจ เข้าร่วมรับฟัง และในบางองค์กรจะกำหนดระยะเวลาและสถานที่ ในการบรรยายที่แน่นอน และบางองค์กรก็กำหนดไว้กว้างๆ

องค์กรที่มีการจัดบรรยายศาสนธรรมโดยกำหนดระยะเวลาและสถานที่ๆแน่นอน ได้แก่ การบรรยายธรรมประจำสัปดาห์ที่จัดขึ้นโดยสภาผู้มุสลิมแห่งประเทศไทย (ย.ม.ท.) เครือข่ายมุสลิมะฮ์ ยะลา และชมรมสตรีมุสลิมจังหวัดปัตตานี

“การเผยแผ่หรือให้ความรู้วิทยาการอิสลาม ก็มีการจัดบรรยายประจำเดือนการจัดอุสเราะฮ์ประจำสัปดาห์ การลงไปที่ชุมชน ” (คุณปารีละฮ์: เครือข่ายมุสลิมะฮ์ ย.ม.ท. ยะลา, 31 มิถุนายน 2556)

“การให้ความรู้หรือวิชาการส่วนใหญ่ของมุสลิมะฮ์ จะอยู่ในสัปดาห์สุดท้ายของเดือน ที่ตลาดเก่า ซอย 6 ก็จะมีการบรรยายความรู้วิชาการ

ใครไปก็ได้ไม่จำกัดสมาชิก ” (คุณราณี : เครือข่ายมุสลิมะฮ์ ช.ม.ท.
ยะลา, 1 กรกฎาคม 2556)

“การบรรยายศาสนาประจำเดือนแต่ละเครือข่าย บางเครือข่ายเดือนละ
หนึ่งครั้ง หรือสองครั้งก็มี กิจกรรมจะเป็นการสร้างความเข้าใจและ
สร้างความตระหนัก สร้างจิตสำนึกที่จะดำเนินชีวิตในกรอบของ
อิสลาม” (คุณสุวรรณา : ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี , 27 กรกฎาคม
2556)

และในบางองค์กรที่จัด บรรยาย โดยกำหนดเวลาและสถานที่ชัดเจน นั้น จะมีการ
วางแผนหัวข้อต่างๆ ที่จะบรรยายในรอบปี ไว้ล่วงหน้า แต่ก็อาจมีการปรับเปลี่ยนหัวข้อตาม
สถานการณ์อีกครั้ง

“การให้ความรู้หรือการบริการวิชาการ โดยส่วนใหญ่ตอนนี้เราผ่าน
วิธีการรายเดือน เดือนละครั้ง จะมีหัวข้อที่สอดคล้องกับสถานการณ์
ปัจจุบัน ก็จะมีวิทยากรมาหลากหลาย บางครั้งเราเซททั้งปี คือ เราจะ
เซทประมาณ 10 เดือน เพราะว่าเดือนเราะมะฎอนและเดือนที่จัดมุด
ตะกอใหญ่ไม่มี 10 เดือนนี้เราจะตั้งหัวข้อ แต่ละเดือน แต่พอถึงเวลา
บางเดือนที่มีสถานการณ์อะไรที่เข้ามา เราคิดว่ามันเป็นความจำเป็น
เร่งด่วนที่เราต้องคุย ก็มีการเปลี่ยนแปลง นี่คือสิ่งที่เราทำมา 8-9 ปี
มาแล้ว จัดในสัปดาห์สุดท้ายของเดือนที่วิทยาลัยอิสลาม” (คุณ สรินญา
: ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี, 27 กรกฎาคม 2556)

นอกจากบรรยายที่มีการกำหนดเวลาและสถานที่แน่นอนแล้ว บางองค์กรก็ไม่ได้
กำหนดอย่างชัดเจน เพียงแต่กำหนดช่วงเวลากว้างๆ ไว้

“งานบรรยายจะเป็น หัวข้อความรู้เกี่ยวกับมุสลิมะฮ์ เช่น การเป็นแม่ที่
สร้างวีรชน บรรดาเศาะหาบียะฮ์ และตามวาระโอกาสต่างๆ เช่น
เตรียมตัวเรื่องเราะมะฎอน เตรียมตัวเปิดเทอม และก็มีวาระที่ออก

หนังสือใหม่ ก็จะจัดงานตรงกับหัวข้อหนังสือ เช่น แจกหนังสือมากกว่าฟ้าคลุมผม ก็จัดงานเรื่องหิญาบ แจกหนังสือรักแท้ก็จัดงานเรื่องความรัก เปิดตัวหนังสือเตาบะฮุก็จัดงานเรื่องเตาบะฮุ งานบรรยายหรืออบรม จะจัดประมาณ 2-4 เดือนต่อครั้ง ดูตามจังหวะโอกาสสำคัญๆ ด้วยค่ะ ” (คุณกุศลิน : กลุ่มบะนาตุลฮุดา, 8 กรกฎาคม 2556)

“บรรยายธรรมประจำเดือน แต่ก่อนจัดเดือนละครั้ง แต่หลังๆ สามเดือนครั้งก็จัดที่สมาคม หรือไม่มีมติผู้ชายทะเล ” (รูสนิยาห์ : ชมรมมุสลิมะฮุนราชีวาต, 17 สิงหาคม 2556)

จัดบรรยายศาสนธรรม นอกจากจะจัดเป็นการเฉพาะ แล้ว การบรรยายให้ความรู้ยังแพร่อยู่ในกิจกรรมอื่นๆ อีกด้วย เช่น กิจกรรมค่าย

“จะมีการจัดบรรยายประจำในระหว่างจัดกิจกรรมค่าย เช่น ค่ายลองใช้ชีวิตแบบอิสลามในกรุงเทพ และสัญจรตามจังหวัดต่างๆ ค่ายฮาฟิซอัลกุรอาน ค่ายอะฮ์มาอะฮ์คิซ งานนิกะฮ์โปรเจ็ค จัดปีละหนึ่งครั้ง การจัดบรรยายและอบรมที่เลี้ยงที่เป็นมุรอบบีย์ในค่ายเด็ก กิจกรรมทุกกิจกรรม เราจะมีวิชาการใส่อยู่แล้ว อย่างค่ายในสามวันก็จะมีที่เชิญอาจารย์เข้ามาสอนวันละคน ” (คุณศอลิหะฮุ : กลุ่มอิสลามทอล์ก, 14 กรกฎาคม 2556)

“ก็มีกิจกรรมค่าย ก็มีค่ายของมุสลิมะฮุ ค่ายของกรรมการ แล้วก็ผู้สนใจที่เขามาเรียนประจำเดือน เรามีการประกาศรับ แล้วก็ไปจัดค่ายร่วมกัน ในค่ายก็มีการให้นะสีหะฮุ มีการฟังบรรยายเพื่อปลูกจิตสำนึกให้เขายึดในความเป็นมุสลิมะฮุ พยายามที่จะดำเนินชีวิตของตนเองให้อยู่ในกรอบที่ถูกต้อง ซึ่งบางคนเพิ่งเรียนรู้อิสลาม บางสิ่งบางอย่างเป็นเรื่องที่ใหม่ ไม่สามารถที่จะปรับตัวได้ ก็เป็นการเข้ามาอยู่ร่วมกันแล้วเราได้พูดคุย กัน โดยเฉพาะกรรมการชมรมจะได้

เข้าไปพูดคุยตัวต่อตัว ก็มี เป็นกำลังใจให้กับเขาให้เขาสามารถยืน
หยัดอยู่ในกรอบได้ตลอด” (คุณสุวรรณ : ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี,
27 กรกฎาคม 2556)

2. การจัดอบรม

การจัดอบรมเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ต้องคร โดยมากจัดขึ้น มีทั้งที่เป็นลักษณะของ
การอบรมให้ความรู้ทั่วไปและการอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายของการจัดอบรมมีทั้งที่
กำหนดกลุ่มเป้าหมายชัดเจนและที่เปิดกว้าง

การอบรม ให้ความรู้ ที่กำหนดกลุ่มเป้าหมาย สามารถจำแนกกลุ่มเป้าหมายจาก
หัวข้อการอบรมได้ดังนี้ ได้ดังนี้

1. อบรมมุสลิมใหม่และผู้สนใจอิสลาม

“ก็มีอบรมให้ความรู้แก่มุสลิมใหม่เดือนละครั้ง เสาร์แรกของต้นเดือน
ก็มีราวๆ 30 คนที่มาประจำ” (คุณสะตีมะ : ชมรมมุสลิมะฮุนราชาวัส,
23 กรกฎาคม 2556)

วิทยากรที่ให้การอบรมมีทั้งวิทยากรภายในองค์กรเองและที่เชิญวิทยากรภายนอก

“สำหรับวิทยากรที่ให้การอบรมก็เวียนๆ กันจากวิทยากรในชมรมเอง
และมีการเชิญวิทยากรจากภายนอกด้วย ” (รูสนียาห์ : ชมรมมุสลิมะฮุน
ราชาวัส, 17 สิงหาคม 2556)

“มีการอบรมผู้สนใจอิสลามและมุสลิมใหม่ที่ศูนย์อบรมต่างๆ

วิทยากรที่ให้การอบรม มีทั้งคนใน (วิทยากรจากกลุ่ม) และคนนอก
(วิทยากรรับเชิญ) จัดอบรมที่ซอยลาดพร้าว 96 มัสญิดอัลอิสละห์
หนองจอก ที่สถานีความรู้ แล้วยังร้านฮาลาลซ้อป นนทบุรี จัดทุกวัน
อาทิตย์เวลา 10.00-12.00 มีการสอน อบรมการอ่านอัลกุรอาน และมี
เชิญอาจารย์สอนตีฟิร้อลกุรอานด้วย ” (คุณอมานี : กลุ่มอิสลาม
ทอล์ก, 14 กรกฎาคม 2556)

2.อบรมผู้ทีมงานหรือสมาชิกในองค์กร

“อบรมพี่เลี้ยงที่เป็นมุรอปบีฮ์ในค่ายเด็ก เราจะมีการอบรมมุรอปบีฮ์ด้วยการ ที่เราจะไปคะอะฮุศคนอื่น เราจะต้องรู้ด้วยว่าคะอะฮุศคืออะไร เรื่องคะอะฮุศนี่คือการเป็นอย่างไร ก็อาจจะมี ชัยค์ริฎอ ดร.อนัส อ.อับดุลลอฮ์ หรือวิทยากร คนสำคัญที่เราเชิญมาให้ความรู้ ก่อนที่เราจะจัดค่ายสำคัญของเราอะค่ะ ” (คุณศอติหะฮ์ : กลุ่มอิสลามทอล์ก , 14 กรกฎาคม 2556)

3.อบรมมุสลิมะฮ์

“งานอบรมมุสลิมะฮ์จัดมาได้ 15 ครั้งแล้วค่ะ แต่แต่ละครั้งที่จะจัดอบรมก็จะกำหนดหัวข้อในการอบรมขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ณ เวลานั้นๆ หรือจัดขึ้นเพื่อเพิ่มเติมความรู้สำหรับมุสลิมะฮ์ในเรื่องที่ยังทราบกันน้อยในสังคม ทั้งนี้เพื่อต้องการเพิ่มพูน ศักยภาพของมุสลิมะฮ์และพัฒนาการทำงานศาสนาของมุสลิมะฮ์ในบทบาทต่างๆ หัวข้อที่เคยจัดอบรมเช่น เลือดสตรี มุสลิมะฮ์เข้มแข็ง ครอบครัวรั้วรัก ” (คุณฟาติหะฮ์: กลุ่มบะนาตุลฮุศดา, 8 กรกฎาคม 2556)

“งานอบรมเลือดสตรีจัดครั้งเดียวแต่ในการอบรมครั้งนั้น อบรม 3 วัน วันละ 3 ชั่วโมง 3 เรื่อง เหฏุนิฟาฮ์ อิศติหาญะฮ์ ซึ่งเป็นการนั่งฟังบรรยายและซักถามเพิ่มเติมอย่างเดียวเพราะเนื้อหาแน่นมาก แต่ในส่วนของการอบรมอื่นๆ หมายถึง งานอบรมมุสลิมะฮ์ ก็จะมีรูปแบบแตกต่างกันไป บางครั้งเป็นกิจกรรมด้านหน้า นำเสนอด้วยคลิปวิดีโอบ้าง พูดยุทธศาสตร์บ้าง ส่วนใหญ่มัก จะเป็นการแบ่งกลุ่มเวียนฐาน เพื่อสรุปข้อควรปฏิบัติสำหรับหัวข้อนั้นๆ เหล่านี้หมายถึง ในส่วนกิจกรรม (ประมาณครึ่งวัน) นอกเหนือจากส่วนของบรรยาย ” (คุณกุศลิน : กลุ่มบะนาตุลฮุศดา, 8 กรกฎาคม 2556)

4. อบรมบางสาขาอาชีพ

“อบรมกลุ่มเป้าหมายที่เป็นข้าราชการมุสลิมะฮ์ บุคลากรทางการศึกษา ในจังหวัดปัตตานี ปีละครั้ง ก็ทำมาสามสี่ครั้งแล้ว เป็นการปลูกจิตสำนึกและเชิญชวนให้เขามาสู่การปฏิบัติตนตามหลักการอิสลาม เหมือนปีที่แล้วหรือเปล่า ไม่แน่ใจ เราอบรมในหัวข้อ ทำอย่างไรให้ ‘ได้กำไรทั้งคุณตาและอาคิเราะฮ์’ คือ เราทำงานในคุณตา เราก็อยู่ได้ และได้กำไรไปถึงอาคิเราะฮ์ด้วย เน้นจะ让他เกิดจิตสำนึกว่าฉันเป็นมุสลิมนะ ถึงแม้ว่าจะอยู่ในองค์กรไหนๆ ถึงแม้ฉันจะเป็นข้าราชการ ฉันก็ต้อง ปลูกฝังความเป็นมุสลิมให้แก่คนอื่นด้วย เป็นครูฉันต้องให้เด็กด้วย พยายามจะให้เกิดตรงนั้น และถ้าสามารถก็ให้มาร่วมกัน ในเรื่องของอะฮ์ลุสซุลตา ในการทำงานที่จะจัดตั้งองค์กรเพื่อที่จะสร้างกิจกรรมให้กับพี่ (คุณสุวรรณ : ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี , 27 กรกฎาคม 2556)

5. การอบรมเยาวชนกลุ่มเสี่ยง

“ยาเสฟยัดดีดและบุหรี มีการจัดอบรมบ้างเป็นครั้งคราวค่ะ ตั้งแต่ที่พี่ทำงานมาก็ ไม่ต่ำกว่า 13 ปี ก็ได้เห็นหนังสือ ทำอย่างไรให้ลูกพ้นภัย ยาเสฟยัดดีด แต่ตอนนี้แจกหมดไปแล้วค่ะ และการจัดอบรมบรรดาเยาวชนบ้าง หรือเมื่อมีกิจกรรมลงชุมชนไปในพื้นที่ที่มีรายงานว่า มีเด็กคิดยาเสฟยัดดีด ก็จะมีการพูดถึงเรื่องนี้ค่ะ ” (คุณมยุรา : มูลนิธิสภาเยาวชนมุสลิมโลก สำนักงานประเทศไทย ฝ่ายกิจกรรมสตรี , 4 กรกฎาคม 2556)

6. อบรมนักศึกษา

“ส่วนหนึ่งของเราคือ ก็จะมีการไปเป็นมูร้อบบียะฮ์ (ผู้ให้การอบรม หรือพี่เลี้ยง) กับน้องๆ นักศึกษาสัปดาห์ละครั้ง จากกรรมการชมรม

ส่วนหนึ่งที่มีศักยภาพ ประมาณ 10 กว่าคน (คุณ สรินญา : ชมรมสตรี
มุสลิมปัตตานี, 27 กรกฎาคม 2556)

ส่วนการอบรมให้ความรู้ที่ไม่ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน ก็มีเช่น อบรมใหญ่
ประจำปีของสภาขุมมุสลิมแห่งประเทศไทย หรือ ย.ม.ท.

“อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งที่จะมีการจัดอบรมใหญ่ แล้วแต่สถานที่หรือ
กลุ่มเป้าหมาย เนื้อหาที่เรื่องศาสนาทั้งนั้นเลย หัวข้อส่วนใหญ่ก็จะ
ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ หลากหลายตามสภาวะการณ์” (คุณราณี :
เครือข่ายมุสลิมะฮ์ ย.ม.ท. ยะลา, 1 กรกฎาคม 2556)

ดังที่ผู้วิจัยกล่าวไปข้างต้นว่าการอบรมมีสองลักษณะ คือ การอบรมให้ความรู้และ
การอบรมเชิงปฏิบัติการ การอบรมในส่วนหลังพบได้น้อยกว่าการอบรมให้ความรู้ทั่วไป ซึ่งผู้วิจัย
พบเพียงไม่องค์กรที่จัดขึ้น ได้แก่ การอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจให้ถูกต้อง ของชมรมมุสลิม
มะสุนราชีวาส การอบรมมุสลิมะฮ์เพื่อช่วยเหลือ สนับสนุนองค์กรที่เกี่ยวกับอิสลาม ของกลุ่มอิสลาม
ทอลีก

“แล้วก็อบรมการอาบน้ำศพแต่ละอำเภอที่เราทำเอง เช่น ที่อำเภอระ
แงะ โดยเอาผู้นำในอำเภอระแงะรวมกลุ่มกัน เช่น สมมุติที่ดุซงยอ
สะดวก ก็ทำที่มีสญูดุซงยอ ทำแค่ปีละครั้งเอง เดือนละครั้งเป็นไป
ไม่ได้ ไม่มีเวลา ” (คุณสะดีมะ : ชมรมมุสลิมะสุนราชีวาส , 23
กรกฎาคม 2556)

การอบรมอาบน้ำศพ เป็นโครงการที่ทางชมรมมุสลิมะสุนาร่อง และปัจจุบันเป็น
โครงการที่อยู่ตัว บทบาทปัจจุบันของชมรมจะเป็นลักษณะของการเป็นวิทยากรให้ความรู้แทนที่จะ
เป็นผู้จัดโครงการเองทั้งหมด

“เรานำร่องการอบรมเรื่องอาบน้ำศพ 7-8 ปีน่าจะได้ ก่อนที่จะตั้งเป็น
ชมรมชัดเจน ถ้าอยู่ในนามชมรมอย่างเป็นทางการก็ 5 ปีให้หลัง อบรม
การอาบน้ำศพแต่ก่อนอยู่ในแผนปฏิบัติงานของเรา แต่ตอนนี้ทางอบต.เอง

ก็มีโครงการนี้ในแผนของเขา แต่วิทยากรก็ยังคงเชิญทางชมรมอยู่ ”
(รูดีนียาห์ : ชมรมมุสลิมะฮ์สุนราธิวาส, 17 สิงหาคม 2556)

“นอกจากนี้ก็มี การอบรมมุสลิมะฮ์เพื่อช่วยเหลือ สนับสนุนองค์กรที่เกี่ยวกับอิสลาม เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยทีมงานในกลุ่ม ส่วนหนึ่งคือ ช่วยประชาสัมพันธ์เชิญชวนพี่น้องร่วมกิจกรรมองค์กรเกี่ยวกับอิสลามตามที่มีข่าวและบอกต่อ และเป็นตัวแทนร่วมจัดอบรมหรือจัดสัมมนา เช่น อมาณีรับเชิญเป็นวิทยากรร่วมของกิจกรรมมุสลิมะฮ์กลุ่มอื่นหรือร่วมจัดกิจกรรม เช่น Kid Jamaah ของ White Channel นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางขอชะกาดจากชาวมือบนแจกจ่ายพี่น้องค่ะ” (คุณอมาณี : กลุ่มอิสลามทอล์ก, 14 กรกฎาคม 2556)

3. การเรียนการสอน

การจัดเรียนการสอน เป็นวิธีการถ่ายทอดวิทยากรอิสลามโดยตรง วิธีการนี้มีมาตั้งแต่สมัยของท่านนบี ﷺ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน เป็นวิธีการรับความรู้ที่มีการพบปะกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ได้เรียนรู้ สอบถามและสนทนากันโดยตรง ซึ่งการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพบจากองค์กรตัวอย่าง จะเป็นลักษณะของการสอนประจำสัปดาห์ ณ สถานที่ๆ ทางองค์กรกำหนดขึ้น เนื้อหาที่สอนจะเป็นอัลกุรอาน หะดีษ การสอนอ่านอัลกุรอาน กลุ่มเป้าหมายก็หลากหลาย ได้แก่ เด็ก ผู้ใหญ่ เยาวชน และมุสลิมใหม่

“การเผยแพร่ความรู้ขั้นแรกก็มีการสอนแบบมัจญ์ลิสอิลมีฮ์ ก็แบ่งหน้าที่ซึ่งฝ่ายวิชาการและเผยแพร่เป็นผู้รับผิดชอบ ในอำเภอเมือง ตัวหลักก็มีสองคน แล้วก็ตัวแทนในอำเภออื่นๆ จัดอะวะฮ์การสอนในแบบของการจัดมัจญ์ลิสอิลมีฮ์ กลุ่มเล็กๆ ตามมัสญิด อาทิตย์ละครั้ง” (คุณสะดีมะ : ชมรมมุสลิมะฮ์, นราธิวาส 23 กรกฎาคม 2556)

“มัจญ์ลิสอิลมีฮ์ แปลแบบเข้าใจง่ายๆ มันก็คือ สถานที่ๆ ให้ความรู้เรื่องสอนอุมมีก็สอนเอง บางทีก็สับเปลี่ยน ก็มีสอนอัลกุรอาน หะดีษ

สอนประมาณ 2 ชั่วโมง (รูสนียาห์ : ชมรมมุสลิมะฮุนราชาวาส, 17 สิงหาคม 2556)

“ก็จะมือนี่ที่ชมรมทำก็คือ การสอนกิรออาตีให้กับเด็กๆ ลูกๆ หลานๆ ที่อยู่ในมหาวิทยาลัย ในชมรมมุสลิมที่มีอุมมีๆ อยู่ในมหาลัยจัดตั้งกลุ่มขึ้นมา” (คุณสรินญา : ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี, 27 กรกฎาคม 2556)

“มีการจัด การเรียนการสอนอัลกุรอานตามชุมชน ต่างๆ 5 แห่ง โดยสมาชิกกลุ่มเป็นแกนนำในการจัดการและเป็นผู้สอนร่วมกับวิทยากร มีสอนวันหยุดอาทิตย์ละ 3 ชั่วโมง บางแห่งมีสอนตอนเย็นด้วย ปัจจุบันเปิดสอนที่ร้านฮาลาลชื่อปนนทบุรี ตลาดพร้าว รามคำแหง 63 หนองจอก และมัสญิดอัลอิจาเราะฮุน นนทบุรี ” (คุณศอลิหะฮะ : กลุ่มอิสลามทอล์ก, 14 กรกฎาคม 2556)

“และสำหรับมุสลิมใหม่ที่สนใจอัลกุรอานเราก็มีสอนทุกอาทิตย์ ในส่วนของมุสลิมใหม่ เราจะมีฝ่ายนี้เป็นการเฉพาะเลย ” (คุณสะดีมะ : ชมรมมุสลิมะฮุนราชาวาส, 23 กรกฎาคม 2556)

“การสอนกิรออาตีของชมรมมีผู้ใหญ่และเด็ก ในส่วนของผู้ใหญ่ เช่นที่บ้านกุเล็ง เราก็สอนกลุ่มแม่บ้าน ที่นเราก็มี เด็กๆ ก็มี ตอนนี่เราผลักดันให้แต่ละชุมชนมี การสอนที่มัสญิด และเราให้คนข องเราไปสอน จากเมื่อก่อนมาเรียนที่บ้าน เปิดที่บ้าน แต่พอจำนวนมากขึ้น ก็คุยกับทางอิมาม ก็ได้เปิดที่มัสญิด” (รูสนียาห์ : ชมรมมุสลิมะฮุนราชาวาส, 17 สิงหาคม 2556)

นอกจากการสอนอัลกุรอานระบบกิรออาตีแล้ว ในอดีตบางองค์กรยังนำร่องการจัดอบรมการสอนกุรอานระบบกิรออาตีอีกด้วย

“ในส่วนของ การจัดอบรมกิริอาดีของเราก็นำร่อง เราไปอบรมที่ มาเลเซียแล้วก็มาขยายต่อเข้าไปอยู่ในแผนของอ .บ.ต. เกือบทุกที่จะมี และบางที่ก็เอาวิทยากรจากชมรมของเราหรือของมาเลเซีย คือ ที่จัด อบรมโดยตรงของเราไม่มีแล้ว แต่จัดสอนกิริอาดีนั้นอยู่มีอยู่เหมือน ตอนนี้อ้อบต.จัดอบรมกิริอาดี ถ้าสมาชิกคนใดของเราที่ยังไม่ผ่านก็ จะส่งเข้าอบรม” (รูสนียาห์: ชมรมมุสลิมะฮุนราชีวาส , 17 สิงหาคม 2556)

อีกลักษณะหนึ่งของการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพบ ซึ่งมีความต่างจากการเรียนการ สอนแบบอื่นๆ คือ การลงไปให้ความรู้ในหมู่บ้าน การให้ความรู้ลักษณะนี้เป็นแผนขององค์กรหนึ่ง วางไว้ว่าจะดำเนินการในอนาคต ซึ่งการลงพื้นที่ไปให้ความรู้เป็นการเรียนการสอนที่เข้าถึงบุคคล เข้าถึงชุมชนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะคนระดับรากหญ้าหรือผู้ที่ไม่สะดวกจะเดินมายังสถานที่ๆ มี การเรียนการสอน

“ก็ทุกๆ กันอยู่ จะลงวัน ไหนหมู่บ้าน ไหนที่ยังขาดความเข้าใจใน หลักการของศาสนา ถ้าอัลลอฮ์ให้ก็อาจจะเป็นวันศุกร์ เพราะเราว่าง กันวันศุกร์ เช่นลงไปที่มีสติจุด ตอนนี้ผู้คนมีความรู้กันมากขึ้น การ เรียนการสอนเยอะไม่ว่าจะในทีวีหรือวิทยุ แต่ก็ยังมีอีกมากที่ยังไม่ เข้าใจ” (คุณปารีละฮุ : เครือข่ายมุสลิมะฮุ ย.ม.ท. ยะลา, 31 มิถุนายน 2556)

4. การจำหน่ายและแจกสิ่งพิมพ์อิสลาม

การเผยแพร่วิทยากรอิสลามผ่านสิ่งพิมพ์ เป็นการจัดพิมพ์ขึ้นจำหน่ายเพื่อหารายได้ สมทบทุนองค์กร และการ จัดพิมพ์ ขึ้นเพื่อแจกจ่าย การจำหน่ายและการแจกสิ่งพิมพ์ เป็น สิ่งที่ เคลื่อนไหวโดยองค์กรมุสลิมะฮุในกรุงเทพมหานครเสียโดยมาก สิ่งพิมพ์อิสลามข้างต้นนี้ ได้แก่ หนังสือ วารสาร โปรซัวร์และแผนพับ

สิ่งพิมพ์ที่เป็นหนังสือที่ จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อ จำหน่ายที่พบมากคือ มูลนิธิศภายุมุสลิม

โลก สำนักงานประเทศไทย ฝ่ายกิจกรรมสตรี (WAMY) ซึ่งมีผลงานตลอดเรื่อยมา และเป็นแหล่งศึกษาความรู้ผ่านการอ่านได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับมุสลิมะฮ์และอื่นๆ

“หนังสือของ WAMY มีทั้งสองแบบ จำหน่ายและแจก มีทั้งหนังสือ
แปลและที่เรียบเรียงขึ้นใหม่ ” (คุณมยุรา: มุลนิธิสภายุมุสลิมโลก
สำนักงานประเทศไทย ฝ่ายกิจกรรมสตรี, 4กรกฎาคม 2556)

นอกจากการพิมพ์ขึ้นเพื่อจำหน่ายแล้ว ยังมีการพิมพ์ขึ้นเพื่อแจกจ่าย เช่น บันทึกย่อ
มะกอน ซึ่งเป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นโดยฝ่ายกิจกรรมสตรี ของสภายุมุสลิมโลก และหนังสืออีกเล่ม
ที่ออกโดย ฝ่ายกิจกรรมสตรี เช่น TO KNOW ISLAM (รู้จักอิสลาม) สำหรับหนังสืออื่นๆ ที่ออกโดย
มุลนิธิสภายุมุสลิมโลก ประจำประเทศไทย เช่น การทำวุกู การตะฮัมมูม คำเตือนเกี่ยวกับข้อห้าม
ทางศาสนา ฐู่ไว้...จะได้ระวัง ข้อเท็จจริงเรื่องฮิญาบ เมื่อผู้ศรัทธาร้องให้ คู่มีอริแม่ รวมสุดยอด
คู่อ้อในชีวิตประจำวัน 40 ข้อคิด เพื่อปรุงชีวิตในบ้าน อ่านเก่ง ฐู่เร็ว ภาษาอาหรับ ฐู่รอบตอบได้
บทเรียนจากอัลกุรอาน วิชาติฟชีร เล่ม 1 เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่คุณมยุรา หัวหน้าฝ่ายกิจกรรมสตรี จะ
เป็นผู้แปลหรือเรียบเรียงขึ้น

นอกจาก มุลนิธิสภายุมุสลิมโลก สำนักงานประเทศไทย ฝ่ายกิจกรรมสตรีแล้ว
กลุ่มสตรีแห่งทางนำก็เป็นอีก กลุ่มหนึ่งที่มีผลงานทางด้านหนังสือออกมาเป็นระยะๆ ซึ่งส่วนใหญ่
จะเกี่ยวข้องกับมุสลิมะฮ์และครอบครัว

“งานหนังสือ เน้นหนังสือเล่มเล็กๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องมุสลิมะฮ์ เรา
เริ่มต้นด้วยหนังสือ “มากกว่าผ้าคลุมผม” ให้ความรู้เรื่องฮิญาบเบื้องต้น
ต่อมาเป็นหนังสือเรื่อง “รักแท้” นิยามให้เห็นที่ถูกต้องตาม
หลักการอิสลาม หลังจากนั้นก็มีหนังสือเรื่อง “เตาบะฮ์ รหัสปลด
บาป” “ก้าวสู่รอมกอน” “คุณแม่เรียนรู้.. รอมกอนเพื่อลูกรัก” “คุณ
แม่เรียนรู้...เปิดประตูสู่อัลกุรอาน” “ปัญหาหญิงๆ เรื่องเลือดสตรี
หลังจากนั้นก็เห็นว่าเรื่องฮิญาบมีคำถามที่ต้องการคำตอบละเอียด
มากขึ้น จึงช่วยกันแปลจากภาษาอังกฤษแล้วส่งให้ทีมงานอิสลาม
เข้าสู่ตรวจทานจากภาษาอาหรับ พิมพ์เป็นปัญหาหญิงๆ ภาค 2 ที่ให้

รายละเอียดเรื่องวิทยาบ การเดินทางของมุสลิมะฮ์ และการเปลี่ยนนามสกุล ที่เคยพิมพ์แจกมี 2 เล่ม คือ มากกว่าฟ้าคลุมผมพิมพ์ 3 ครั้งแรกและหนังสือรักแท้ พิมพ์ครั้งเดียว หลังจากนั้นเน้นไปทางการขาย เพราะต้องการเงินมาเป็นทุนสำหรับทำกิจกรรม ช่วงนั้นพอดีกับที่เริ่มมีค่ายเยาวชน ซึ่งเราต้องใช้เงินก้อนใหญ่กว่าก่อนมีค่าย และการขายหนังสือก็เป็นรายได้หลักนอกจากรับบริจาคคะ ” (คุณ กุศลิน : กลุ่มบะนาตุลฮุดา, 8 กรกฎาคม 2556)

นอกจากการจัดจำหน่ายหนังสือแล้ว บางกลุ่มองค์กร ยังได้ดำเนินการแจกหนังสือเป็นกิจจะลักษณะ ซึ่งเป็นหนังสือที่ได้รับการอนุเคราะห์จากที่อื่นและจากอนุเคราะห์ของกลุ่มเอง หรือเป็นในลักษณะของการให้ทุนเพื่อจัดพิมพ์

“งานแจกหนังสืออิสลาม เราได้รับความอนุเคราะห์จากที่อื่นและกลุ่มซื้อด้วยบางส่วนทุกพื้นที่ในประเทศ บางครั้งมีต่างประเทศด้วย” (คุณอมานี : กลุ่มอิสลามทอล์ก, 14 กรกฎาคม 2556)

“การเผยแพร่วิทยากรอิสลาม ก็มีทั้งหนังสือแจก ตัวอย่างหนังสือที่แจก เช่น อัลกุรอาน อัลกุ ราน ฉบับแปลไทย อัลกุรอาน ฉบับแปลภาษาอังกฤษหนังสือหัดละหมาด คู่มือมุสลิมใหม่ สื่อแห่งความสุข หนังสือที่เกี่ยวกับหลักศรัทธา ประวัติศาสตร์อิสลาม คู่มือคูอาห์ นอกจากนี้ยังมี CD ด้วย เช่น CD ฝึกปฏิบัติละหมาด ไฟล์เสียงอัลกุรอาน และ CD บรรยายศาสนา และสำหรับมุสลิมใหม่ก็จะส่งผ้าปูละหมาด และตาละกงให้ด้วยคะ (คุณศอติหะฮ์ : กลุ่มอิสลามทอล์ก, 14 กรกฎาคม 2556)

“อย่างเล่มนี้ Way out ของชาวต้นไม้ WAMY ก็เคยให้ทุนสนับสนุนในการจัดพิมพ์แล้วก็เผยแพร่เอาไปแจกหลายเล่มอยู่เหมือนกัน เขาทำอยู่แล้วไง แล้วเราก็แบบว่าอันไหนเราร่วมกับองค์กรอื่นได้ในการทำเราก็ทำ ถ้าอันไหนเราอยากจะทำเดี๋ยวก็ทำเหมือนกัน ก็ไม่ได้ถือ

ว่าเป็นการขัดแย้งกัน เป็นการช่วยกันมากกว่า ” (คุณมยุรา : มูลนิธิ
สภาขุวมุสลิมโลก สำนักงานประเทศไทย ฝ่ายกิจกรรมสตรี , 4
กรกฎาคม 2556)

หนังสือบางเล่มก็มีทั้งที่จัดทำขึ้นเพื่อจำหน่ายและแจก เช่น

“ถ้าหนังสือเราก็ทำเป็นแค่หนังสือวารสารที่แจ้งข้อมูล อย่างเช่น อช
การ ก็แจกในกิจกรรมต่างๆ และขายในราคาขอมเยา ” (คุณอมานี :
กลุ่มอิสลามทอล์ก, 14 กรกฎาคม 2556)

สิ่งพิมพ์ที่เป็น วารสารที่ผู้วิจัยพบจะเป็นลักษณะของการส่งให้ผู้ที่สมัครสมาชิก
เพื่อรับวารสาร ซึ่งจะมีค่าสนับสนุนแต่ละปีอยู่

“แล้วก็มีวารสารที่แจ้งความเคลื่อนไหวค่ะ ออกทุก 3 เดือนทำเป็น
เล่มแจก มีสนับสนุนเป็นสมาชิกบ้างเล็กน้อย ” (คุณอมานี : กลุ่ม
อิสลามทอล์ก, 14 กรกฎาคม 2556)

จากที่ผู้วิจัยกล่าวไปข้างต้นว่าสิ่งพิมพ์อิสลาม เป็นกิจกรรมที่เคลื่อนไหวโดยองค์กร
มุสลิมะฮ์ในกรุงเทพมหานครเสียโดยมากนั้น อันที่จริงก็พบกิจกรรมดังกล่าวในองค์กรมุสลิมะฮ์สาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้เช่นกัน แต่เป็นลักษณะของเคลื่อนไหวในอดีตและแผนที่กำหนดไว้ในอนาคต

“ในเรื่องของวารสารอดีตเคยมี ทำไปสักพักแล้วก็เลิกกันไป วารสาร
เป็นสิ่งที่ทำแล้วไม่ค่อยยั่งยืน ถึงเวลาไม่มีคนเขียนก็เลิกไป ” (คุณ
ราณี : เครือข่ายมุสลิมะฮ์ ข.ม.ท. ยะลา, 1 กรกฎาคม 2556)

“ในกลยุทธ์ที่คิดกันไว้ก็มีเหมือนกันมีในเรื่องของวารสาร การแปล
หนังสือบ้าง เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ สำหรับมุสลิมะฮ์ที่ไปใช้ใน
ครอบครัว แต่ยังไม่ได้อีก ” (คุณสุวรรณา : ชมรมสตรีมุสลิม
ปัตตานี, 27 กรกฎาคม 2556)

สิ่งพิมพ์อิสลามอีกประเภทหนึ่งก็คือ โบรชัวร์และแผ่นพับ สิ่งพิมพ์ประเภทนี้จะใช้ แจก ตามงานหรือสถานที่ต่างๆ หรือสามารถดาวน์โหลดได้ตามอินเทอร์เน็ต

“มุขเผยแพร่อิสลามที่เราไปจัดนิทรรศการตามที่แตกต่างกัน ก็มีมุขเผยแพร่อิสลาม แล้วก็มีโบรชัวร์ และแผ่นพับที่เหมาะสมสำหรับคนต่างศาสนา อย่างอันนี้เราแจกที่มหาวิทยาลัย มันจะเป็นประเด็นที่ไม่ใช่ชีกิบูร คือคนอ่านไม่รู้เรื่องอะไรแบบนั้น อย่างอันนี้ “อิสลามกล่าวอย่างไรในเรื่องเกี่ยวกับสงคราม” อันนี้เราก็แจกให้กับนักศึกษา มีสองภาษา อังกฤษกับไทย “อิสลามเปิดกว้างสำหรับความเชื่ออื่นหรือไม่” แล้วก็พวกโบรชัวร์เหล่านี้ “ข้อห้ามในศาสนาอิสลาม” ห้ามกินหมูอย่างเดิยหรือห้ามอะไรด้วย แล้วก็มีการ์ตูนเรื่องอะกิตะสุ เรื่องของการทำธุรกิจ เรื่องของอะไรต่างๆ แล้วก็หลักการอิสลามที่คนที่ไม่ใช่มุสลิมควรรู้ เจกเช่น เดือนเราะมะฎอนคืออะไร การถือศีลอด คืออะไร การสมรส มีภรรยาสี่คน มีหมดอะแผ่นพับแนะนำฝ่ายกิจกรรมสตรี จริงๆก็ไม่ได้แนะนำองค์กรเท่าไร จะแนะนำในเรื่องของบทบาทหน้าที่ของมุสลิมะฮ์ เพราะเรามีความรู้สึกว่าถ้าเราแนะนำตัวเรา เขาอ่านครั้งเดียวแล้วเขาจะทิ้ง ก็จะไม่คุ้มเท่ากับกระดาษแผ่นหนึ่งที่เราอุตสาหไปพิมพ์มา ก็เลยให้มันมีเนื้อหาอิสลามเกี่ยวกับเรื่องหน้าที่ของมุสลิมะฮ์นั้นควรจะเป็นอย่างไรมาก่อน แล้วก็ตัวอย่างของมุสลิมะฮ์ในอดีต บรรดาท่านหญิงที่เป็นภรรยาของท่านนบีทั้งหลาย ว่าในสมัยก่อนนั้นเหล่าเศาะหาบียะฮ์นั้นเขาทำตัวอย่างไร เขาใช้ชีวิตอย่างไร เขามีรูปแบบการใช้ชีวิตอย่างไรที่เราจะสามารถนำเอามาเป็นตัวอย่างได้ ก็ๆจะเป็นคร่าวๆจริงๆ แล้วไม่มีแนะนำองค์กรเลยนะ ” (คุณมยุรา : มุสลิมชิสทากาฮุมุสลิม โลก สำนักงานประเทศไทย ฝ่ายกิจกรรมสตรี , 4 กรกฎาคม 2556)

“นอกจากงานหนังสือก็มีเอกสารที่เป็นแผ่นพับตาม โอกาสต่างๆ ทำเป็นไฟล์ส่งกระจายทางอินเทอร์เน็ต หรือถ่ายเอกสารแจกเมื่อมีวาระงาน แผ่นพับช่วงแรกๆ จะเน้นเรื่องวิทยุ วิทยุที่ถูกต้องเป็นอย่างไร ไม่ใช่แฟชั่น เมื่อมุสลิมะฮ์ออกนอกบ้านต้องทำอะไร และหลักฐานโดยสรุปของการคลุมหน้า นอกจากนี้ก็มีแผ่นพับตามวาระต่างๆ เช่น ชะฮฺอุมาน ก้าวสู่เราะมะฎอน แผ่นพับเกี่ยวกับท่านนบี ”
(คุณกุศลิน : กลุ่มบะนาตุลสุดา, 8 กรกฎาคม 2556)

5. การจ้ดรายการวิทยุ

วิทยุเป็นสื่อ ประเภท หนึ่งที่สามารถเผยแพร่ความรู้วิทยุการอิสลาม ด้วยวิธีการจ้ดรายการ ผ่านคลื่นความถี่ ของสถานี เป็นลักษณะของการเรียนรู้อิสลามด้วยการฟัง ด้วยการซักถาม กรณีที่เปิดสายสด วิทยุเป็นสื่อที่ใกล้ชิดตัว สามารถรับฟังได้ง่าย ไม่ว่าจะอยู่ในบ้าน ในรถ และปัจจุบันสามารถเปิดฟังกับโทรศัพท์มือถือยิ่ง เป็นสิ่งที่เพิ่มความสะดวกและความง่ายดายในการรับฟังยิ่งขึ้น การจ้ดรายการวิทยุเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ผู้วิจัยพบว่าไม่กึ่งองค์กรที่ใช้สื่อวิทยุในการจ้ดรายการศาสนา และเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้น โดยองค์กรในกรุงเทพมหานคร ซึ่งในบางจังหวัดของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น ยะลา ก็สามารถรับฟังได้

“สำหรับรายการวิทยุ เคยจัดช่วงหนึ่งของวิทยุอิสลามอินไทยแลนด์ และตอนนี้มีของมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ออกอากาศเป็นรายสัปดาห์ละ ออกอากาศวันอาทิตย์ 17.30-18.00 น. เป็นรายการที่อัดเทปไว้ค่ะ ของอิสลามอินไทยแลนด์จะเน้นนำเสนอความเคลื่อนไหวในการทำงานของกลุ่มคะ ส่วนของมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นมหาวิทยาลัยฟาฏอนี) จะแบ่งเป็น 3 ช่วง สาระมุสลิมะฮ์ นำเสนอสาระเกี่ยวกับมุสลิมะฮ์ บางครั้งก็เป็นความเคลื่อนไหวของกลุ่ม มุสลิมะฮ์รอบรู้ ความรู้เกร็ดเล็กเกร็ดน้อยทั่วไป และ “หนังสือดีๆ ที่อยากให้อ่าน” เป็นการแนะนำหนังสือที่น่าอ่านค่ะ” (คุณกุศลิน : กลุ่มบะนาตุลสุดา, 8 กรกฎาคม 2556)

“ในช่วงแรกจัดเป็นรายการรูปแบบมุสลิมะฮ์ล้วน ชื่อว่า มุมมุสลิมะฮ์ ออกอากาศทุกวัน เว้นวันอาทิตย์ วันละครั้ง ชั่วโมง ควบคู่ไปกับ รายการวิทยุ WAMY และหนังสือ WAMY มีทีมงานหลายคนเป็น อาสาสมัครผลิตเปลี่ยนหมอนเวียนกันกะในตอนหลังเปลี่ยนผัง รายการเป็นรูปแบบบูรณาการรวมกันกะ ” (คุณมยุรา : มุลินธิสภายว มุสลิมโลก สำนักงานประเทศไทย ฝ่ายกิจกรรมสตรี , 14 กรกฎาคม 2556)

การจัดรายการวิทยุเป็นสิ่งที่บางองค์กรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น ชมรม สตรีมุสลิมปัตตานี ได้วางในแผนปฏิบัติงานไว้ หากแต่ยังไม่ก่อเกิดเป็นรูปธรรมเลยเช่นบางองค์กร ในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากมีอุปสรรคในเรื่องของเวลาและบุคลากร

“จริงๆ เราก็แพลนว่าจะไปทำรายการวิทยุ แต่มันไม่สามารถ ด้วยกับ เวลาที่ยังไม่พร้อม คือ กรรมการของเราทำงานหลายองค์กร ด้วย” (คุณสุวรรณ : ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี, 27 กรกฎาคม 2556)

“เคยคิดที่จะเปิดเวทีในสนามสื่อวิทยุ เราเคยวางแผนว่าจะไป ออกอากาศทางสถานีวิทยุ แต่ด้วยเวลาที่ไม่มี เราก็เลยต้องเลือก ณ เวลานี้ เราไม่มีเวลา ไม่มีคน ไม่มีอะไรมาช่วยตรงนี้เลยต้องชะลอไว้ ก่อน แต่หัวข้อที่เราจะไปคุยเป็นเรื่องของจิตวิทยา ตั้งชื่อว่า จิตวิทยา สามัญประจำบ้าน จิตวิทยาอะไรบ้างที่ควรมีในบ้านที่ท่านเราะฮ์ลุใช้ เราถอดออกมา เอามาให้เข้าใจกัน ผสมผสานกับที่เรามีความรู้” (คุณ สรินญา : ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี, 27 กรกฎาคม 2556)

6. การจัดหัตถ์เกาะฮุ¹²¹หรืออุสเราะฮ์ประจำสัปดาห์

การจัดหัตถ์เกาะฮุหรืออุสเราะฮ์ประจำสัปดาห์ เป็นอีกวิธีการหนึ่งในการเพิ่มพูน

¹²¹ กลุ่มศึกษาเรียนรู้อิสลาม

หรือเผยแพร่ความรู้ จัดেলাจิตวิญญาณ สำหรับคณะกรรมการ ทีมงาน หรือสมาชิกในองค์กร โดยเฉพาะ ซึ่งมีบางองค์กร ใช้ชื่อว่าหลักสูตรและบางองค์กรก็ใช้ชื่อว่าอูสเราะฮ์

“อูสเราะฮ์กับหลักสูตร ถ้าเราดูรากศัพท์มันก็ไม่เหมือนกันอยู่แล้ว คือ หลักสูตร มันเป็นลักษณะของกลุ่มศึกษาทั่วไป แต่พอเราสนิทมากขึ้น เราก็พัฒนาความใกล้ชิดเป็นครอบครัว (อูสเราะฮ์) สนิทมาก ขึ้น มีความไว้วางใจมากขึ้น เชื่อฟังมากขึ้น ” (รูสนียาห์: ชมรมมุสลิมะฮ์สุนเราะฮ์, 17 สิงหาคม 2556)

หลักสูตรในบางองค์กร ไม่ได้จัดขึ้นเพราะกรรมการหรือสมาชิกเท่านั้น หากแต่ เปิดกว้างให้ผู้ที่ไม่ใช่กรรมการหรือทีมงานเข้าร่วมได้อีกด้วย

“ก่อนหน้านี้มีหลักสูตรเฉพาะคณะทำงานคะ คือวันที่ประชุมจะแบ่ง ครั้งวันสำหรับการหลักสูตร ให้ฟังไฟล์เสียงบรรยายแล้วมาสรุป ความคิดเห็นแลกเปลี่ยนข้อคิดกัน ให้ศึกษาอายุฮัลลุลอานที่กำหนดแล้วมาแลกเปลี่ยนกัน หรือแลกเปลี่ยนบทเรียนจากเราะมะฎอนหรือจากความเป็นไปในชีวิตแต่ในช่วงหลังนี้เปิดวงหลักสูตรให้กว้างขึ้นทั่วไป และกระจายแบ่งตาม โซนพี่น้องที่อยู่ใกล้กันมาหลักสูตรกัน แล้วมีนัดรวมตัวครั้งใหญ่ 2-3 เดือนต่อครั้ง (คุณ กุสลิน : กลุ่มมะนาตุลสุดา, 8 กรกฎาคม 2556)

“การจัดอูสเราะฮ์ประจำสัปดาห์ก็จัดวันอังคาร หลังอัศรี ประมาณสี่ โมงครึ่งถึงหกโมงเย็น เนื้อหาของอูสเราะฮ์ฮัลลุลอาน หะดีษ ข่าวสารโลกมุสลิม ไม่มีหลักสูตรในการหลักสูตรชัดเจนหรอก แต่ฮัลลุลอานเราจะเริ่มตั้งแต่สูเราะฮ์อัลฟาติหะฮ์เป็นต้นไป ผู้รับผิดชอบก็แบ่งๆ กัน สัปดาห์คนนี้รับหัวข้อนี้ คนนี้รับหัวข้อนี้ แต่ส่วนใหญ่ฮัลลุลอานในส่วนที่เป็นการอธิบายกะดะฮ์จะเป็นคนรับ ก็ถามอาแบบ้าง ดูจากตัฟซีร์อิบนุกะษีร์บ้าง ดูจากที่มีอยู่แล้วบ้าง

แล้วแต่สถานการณ์” (คุณปารีตะฮุ: เครือข่ายมุสลิมะฮุ ย.ม.ท. ยะลา , 31 มิถุนายน 2556)

“ในการหัลเกาะฮุช่วงแรกเริ่มไม่มีหลักสูตรอะ เพียงเลือกช่วงอายะฮุ ที่น่าประทับใจหรือเกี่ยวกับมุสลิมะฮุม่าอ่านด้วยกัน ศึกษา ความหมาย แล้วแลกเปลี่ยนมุมมอง ในช่วงที่เริ่มมีอะมีเราะฮุกลุ่ม แล้ว ก็ใช้หลักสูตรจากหนังสือ “วิธีศึกษาคัมภีร์อัลกุรอาน” (ของ คุรรัม มูรอด) ต่อมาช่วงหลังปรับมาศึกษาตีฟิรสูเราะฮุอันนุร หลักๆ จะเป็นการศึกษาอัลกุรอานอย่างเดี่ยวอะ แต่จะมีการเสริม เนื้อหาเกี่ยวกับการทำงานศาสนาบ้าง ” (คุณกุศลิน : กลุ่มมะนาตุลสุ ดา, 8 กรกฎาคม 2556)

7. งานมุลตะกอประจำปี

การจัดมุลตะกอหรืองานพบปะมุสลิมะฮุ เป็นงาน ใหญ่ประจำปีจัดปีละหนึ่งครั้ง เป็นงาน ที่มีการพบปะระหว่างมุสลิมะฮุภายในพื้นจังหวัดนั้นๆ หรือจังหวัดใกล้เคียง การจัดงาน พบปะมุสลิมะฮุ หรืองานมุลตะกอเป็น โครงการที่จัดขึ้น โดยองค์กรมุสลิมะฮุในสามจังหวัดชายแดน ภาคใต้เป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ชมรมสตรีมุสลิมจังหวัดปัตตานี และชมรมมุสลิมะฮุนราธิวาส

“การพบปะมุสลิมะฮุประจำปี (งานมุลตะกอ) เราจะเชิญมุสลิมะฮุ ทัวจังหวัด” (คุณสะตีมะ : ชมรมมุสลิมะฮุนราธิวาส , 23 กรกฎาคม 2556)

“จากนั้นก็มุลตะกอพบปะมุสลิมะฮุครั้งใหญ่ครั้งหนึ่งในสามสี่ จังหวัด และรวมไปถึงพี่น้องภาคอื่นๆ ด้วยแต่ไม่มาก ก็จะทำปีละ ครั้ง อันนี้เป็นส่วนกิจกรรมที่เราให้ความรู้” (คุณสรินญา : ชมรมสตรี มุสลิมปัตตานี, 27 กรกฎาคม 2556)

จุดประสงค์ในการจัดมุลตะกอ

คือ

“จุดประสงค์ในการจัดงานก็เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเป็นที่
นื่องระหว่างมุสลิมะฮ์ ให้ความรู้ สร้างเครือข่ายมุสลิมะฮ์ ” (รูสนี
ยาห์ : ชมรมมุสลิมะฮ์สุนราธิวาส, 17 สิงหาคม 2556)

“จุดประสงค์ของการจัดงาน ก็เพื่อพบปะมุสลิมะฮ์ คือ เรามี
เครือข่ายแต่ละอำเภอที่มีการสอนประจำเดือนอยู่แล้ว ก็นัดแต่ละ
อำเภามาเจอกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน นี่คือการที่ไป แต่หลังก็มี
แนวคิดที่ว่า เราน่าจะเปิดให้คนทั่วไปร่วมได้ ก็เลยกลายเป็น การ
รวมตัวเครือข่ายทั้งหมดและมุสลิมะฮ์ทั่วไปมาร่วมโครงการ มี
กลุ่มเป้าหมายกว้างขึ้น หลากหลาย ไม่ใช่แค่กลุ่มเครือข่าย งานมุล
ตะกอ เป็นงานที่เน้นความรู้ ตัวหลักเลยก็คือ การพัฒนาศักยภาพ
ครอบครัวมุสลิม เราจะเน้นเรื่องการบริหารจัดการครอบครัวในสวน
ของสตรี นอกจากนี้ก็เป็นความรู้เรื่องหลักการศาสนา” (คุณสุวรรณ
: ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี, 27 กรกฎาคม 2556)

จำนวนวัน และรูปแบบกิจกรรม ในการจัดงาน ขึ้นอยู่กับคณะผู้จัด ซึ่งกิจกรรมใน
งานที่จัดโดยทั้งสองชมรม จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน

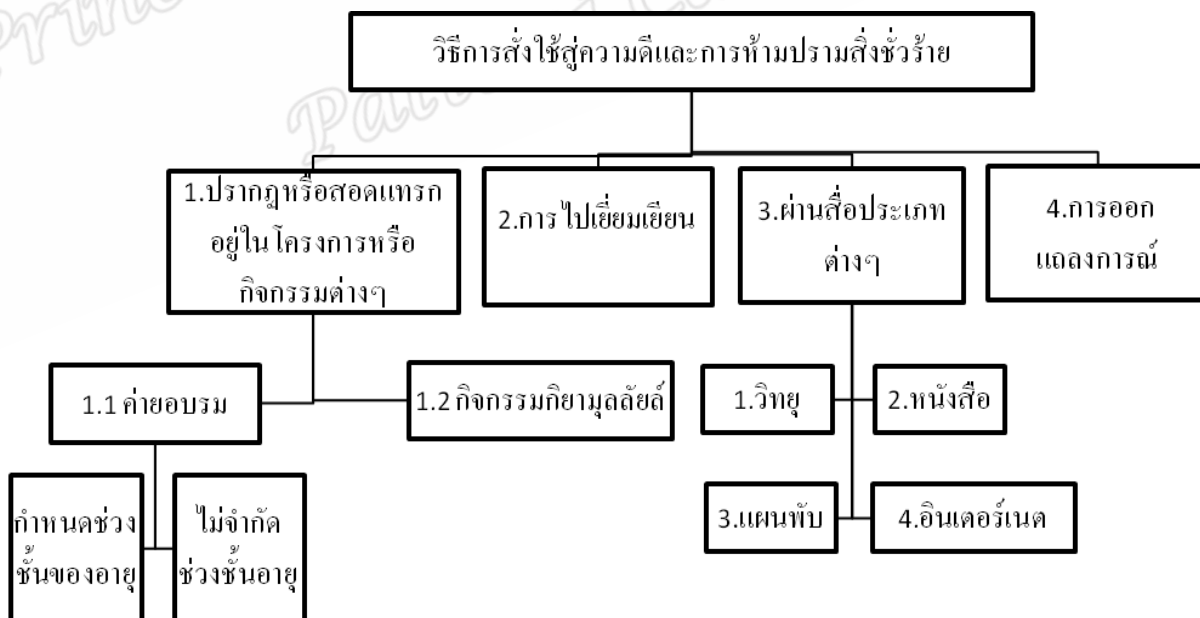
“ปีนี้เราจัดสองวัน 1 คืน กิจกรรมในงาน ก็มีการบรรยายให้ความรู้
การทำหัลเกาะฮ์ ศึกษาอัลกุรอาน ละหมาดกียามุลลัยลฺ สนทนา
เสริมสร้างแนวคิด ฟิกเราะฮ์การทำงานอิสลาม เรื่องของฟิกฮ์อียา
ดาต คือ ปีนี้ เราจัดที่มัสยิดชายทะเล ที่ผ่านๆ มาเราจะจัดที่โรงเรียน
พัฒนศาสตร์ สุเตตวอ ” (รูสนียาห์ : ชมรมมุสลิมะฮ์สุนราธิวาส , 17
สิงหาคม 2556)

“ปีนี้ที่จัดสองวันหนึ่งคืน คือ อยากให้เครือข่ายมีกิจกรรมร่วมกันใน
ภาคกลางคืน หัลเกาะฮ์ หลังละหมาดมัฆริบ หลังอิชาฮ์เป็นกิจกรรม
ภาคเวที คือ ปีนี้มีกิจกรรมมุสลิมทอล์ก ละหมาดกียามุลลัยลฺด้วยกัน

เข้าก็ออกกำลังกาย ทานอาหารเข้าด้วยกัน แล้วก็ยังมี ญาติอำลาเสร็จประมาณ 9 โมงเช้า จากนั้นก็แยกย้ายเข้างานวันที่สองต่อ เรื่องของการจัดสองวัน อีกอย่างคือ จัดวันเดียว เนื้อหาที่จะให้ไม่พอกับเวลาเลยกลายเป็นสองวัน” (คุณสุวรรณ : ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี, 27 กรกฎาคม 2556)

“งานมุลตะกอปกติจะจัดช่วงปิดเทอมใหญ่ ประมาณเดือนเมษา - พฤษภาคม ที่ผ่านมาเราจัดเพียง 1 วัน แต่ช่วงหลังจะมีงานเล็กๆ ก่อนมุลตะกอแทรกอยู่ ด้วย ก็จะเป็น 2 วัน กิจกรรมก็ทำความรู้จักกัน และแลกเปลี่ยนสิ่งดีๆ มีกิจกรรมการบรรยาย การเสวนา การทำอบิดะสุร่วมกัน การ นะสีหะสุหลังละหมาด ถ้าค้างคืนก็จะมีกีฬาม ตะฮารูฟ (การทำความรู้จัก) อ่านกุรอานร่วมกัน ทัศนาจรเล็กๆ ออกกำลังกาย” (คุณสรินญา : ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี, 27 กรกฎาคม 2556)

4.2.2. การตะอะฮุดด้วยวิธีการสั่งใช้สู่ความดีและการห้ามปรามสิ่งชั่วร้าย

แผนภาพที่ 6 แสดงข้อสรุปการตะอะฮุดด้วยวิธีการสั่งใช้สู่ความดีและห้ามปรามสิ่งชั่วร้าย

1.1 ปราบกฏหรือสอดแทรกอยู่ใน โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ

“การสั่งใช้ผู้ความดีและห้ามปรามสิ่งชั่วร้ายนั้น คือหลักของเรา บางทีเราก็ดูสภาพของความเป็นจริง เช่น บางคน เราก็ต้องทำตามหะดีษ คือ แก้วด้วยมือ ลื่น หัวใจ พอมาตรงนั้นนี่ เราก็มาทำโครงการ” (รูสนียาห์ : ชมรมมุสลิมะฮุนราชีวาต, 17 สิงหาคม 2556)

การสั่งใช้ผู้ความดีและการห้ามปรามสิ่งชั่วร้ายเป็นวิธีการอะฮ์ลุซซุนนะฮ์ ปราบกฏและสอดแทรกอยู่ใน โครงการหรือกิจกรรม ที่ผู้วิจัยพบจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ค่ายอบรมและกิจกรรมส่งเสริมอิมานอะฮ์ลุซซุนนะฮ์ (การละหมาดกียามุลลัยลัรุ่มกัน)

ค่ายอบรม เป็นกิจกรรมที่สามารถกิจกรรมย่อยๆ ที่ สามารถให้ความรู้ ปลุกฝังอบรม ตลอดจนสั่งใช้ผู้ความดีและห้ามปราม สิ่งชั่วร้าย และอื่นๆ ตามที่ผู้จัดต้องการให้ผู้เข้าร่วมได้รับ โดยส่วนใหญ่กิจกรรมค่ายจะเป็นการพักผ่อน ทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยกัน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ไปศึกษาพบค่ายอบรมอยู่สองลักษณะ ลักษณะที่หนึ่งคือ ค่ายที่มีการกำหนดช่วงชั้นอายุของผู้เข้าร่วม ซึ่งสามารถจำแนกช่วงชั้นอายุได้สองระดับ คือ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และลักษณะที่สองคือ ค่ายที่ไม่จำกัดช่วงชั้นอายุ

ค่ายอบรมที่มีการกำหนดช่วงชั้นของอายุในส่วนของระดับประถมศึกษา จะเป็นค่ายในลักษณะของการปลุกฝังอิสลาม ความรู้เบื้องต้นและทักษะการเข้าสังคม

“กิจกรรมของญะมาอะฮ์ศุคิฮ์ จัดช่วงปิดเทอมภาคฤดูร้อนและปลายปี ละ สำหรับเด็ก 5-12 ขวบ คือรับเด็กที่สามารถดูแลตัวเองได้ เราอยากปลุกฝังเด็กตั้งแต่เล็กๆ ละ ให้เขามีความรู้ ความผูกพันกับอัลอิสลาม พร้อมความรู้และสันตนาการด้านอื่นๆ ด้วย ให้เด็กมีความตระหนักรู้ในอิสลาม เรื่องที่เด็กควรรู้ การมีสังคมเพื่อนมุสลิม และปลุกฝังเด็กให้โตขึ้นร่วมทำกิจกรรมค่าย และเป็นพี่เลี้ยงค่ายในอนาคตกิจกรรม 3 วัน 2 คืน ละ มีฐานกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กเรียนรู้ร่วมกัน ได้ละหมาดและสวดอิร่าลิกถึงอัลลอฮ์ร่วมกัน เปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ได้แสดงความสามารถด้านต่างๆ เช่น การอ่านอัลกุรอาน ศิลปะ ภาษาอังกฤษ และอื่นๆ โดยมีทีมงานของกลุ่ม เครือข่ายและวิทยากรรับเชิญ ร่วม

กิจกรรมค่ายเป็นพี่เลี้ยง บริหารจัดการค่ายเด็ก ค่ะ” (คุณศอลิหะฮ์ : กลุ่มอิสลามทอล์ก, 14 กรกฎาคม 2556)

บางค่ายเป็นการอบรมในเรื่องศาสนาส่วนๆ และเป็นค่ายที่เกิดจากการร่วมมือกันระหว่างชมรมกับกลุ่มของเยาวชนในพื้นที่

“ค่ายอบรมฤดูร้อนมีประถมกับมัธยม ประถมก็ภาคฤดูร้อนเดือนเมษา เป็นค่ายอบรมศาสนาส่วนๆ ก็มีจัดมัศญิดชายทะเล โรงเรียนพัฒนา ศาสตร์ สุเตตวอ แต่ก่อนเราก็ทำๆ พอเยาวชนเข้ามามีบทบาท เราอยากได้แบบไหน ก็บอกให้เขา คือตอนนี้เรา บูรณการกับกลุ่มเยาวชน” (รูสนิยาห์: ชมรมมุสลิมะฮ์ นราธิวาส, 17 สิงหาคม 2556)

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมค่ายที่มุ่งเน้นเป็นการเฉพาะด้าน ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว ด้านการท่องเที่ยว

“การสั่งใช้สู่ความดีและการห้ามปรามสิ่งชั่วร้าย ส่วนใหญ่ปรากฏอยู่ในกิจกรรมหรือโครงการ เช่น ในโครงการห้วงใยมุสลิมะฮ์ โครงการล้อมรั้วลูกด้วยศรัทธา โครงการแม่ลูกสัมพันธ์ ก็เป็นการเน้นในควบคุมดูแลครอบครัวให้อยู่เส้นทางในการทำมาดี เน้นให้ทำความดีและห้ามปรามสิ่งชั่วร้ายนั้น แห่ละ โครงการล้อมรั้วลูกด้วยศรัทธา เอาเด็ก 5-12 ปี มาทำกิจกรรมเพื่อสร้างความผูกพันให้เกิดขึ้นในครอบครัว โดยจะมีแม่เข้ามาด้วย จะคล้ายๆ แม่ลูกสัมพันธ์ ปีที่ผ่านมา รู้สึกว่าจัดร่วมกัน เอาแม่เอาลูกมาจัดกิจกรรม มร่วมกัน เช่น ให้ลูกทำของขวัญให้แม่ ” (คุณสุวรรณ : ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี , 27 กรกฎาคม 2556)

บางค่ายก็มีการสอดแทรกความสัมพันธ์ในครอบครัวในวันสุดท้ายของค่าย

“ค่ายประถมเราทำสองค่าย คือ ทัวไป กับลูกๆ สมาชิก ส่วนของลูกๆ สมาชิกจัดที่สุเตตวอ อย่างในวันสุดท้ายเราก็จะมีกิจกรรมครอบครัว

สัมพันธ์ เอาพ่อแม่ลูกไป ในส่วนของทีมงานลูกๆ บางส่วนของเราโต
ขึ้น สามารถเป็นวิทยากร เป็นพี่เลี้ยงค่าย แต่บางเรื่องเราก็ต้องแนะนำ
เราไม่ได้ลงไปสอนเอง ก็อาจจะมีส่วนในช่วงของนะคีหะฮุที่เราแวะไป ”
(รุตินียาห์ : ชมรมมุสลิมะฮุนราชีวาส, 17 สิงหาคม 2556)

บางค่ายก็มุ่งเน้นในด้านการท่องจำอัลกุรอาน

“ค่ายฮาฟิซอัลกุรอาน เพิ่งทำไปหนึ่งครั้ง ค่ะ อัลหัมดุลิลลาฮฺประสบ
ความสำเร็จด้วยความช่วยเหลือของอัลลอฮฺ ﷻ มีเด็กเข้าร่วมกิจกรรม
ร้อยละ 80 มีผู้ใหญ่ใจดีเปิดโรงเรียนให้เราได้ใช้สถานที่ มีวิทยากร
ผู้รู้อัลกุรอาน ผู้รู้หลา ยท่านทั้งในกรุงเทพและต่างจังหวัดที่มี
ประสบการณ์ในการทำค่ายฮาฟิซมาเป็นวิทยากรและพี่เลี้ยงประจำ
กลุ่มค่ะ มีพี่เลี้ยงรุ่นใหญ่ รุ่นเล็กช่วยบริหารค่ายฮาฟิซอัลกุรอานและ
ภาษาอังกฤษค่ะ เด็กที่ผู้ปกครองส่งมาและเด็กที่ประสงค์มาเข้าค่าย มี
การเรียนปรับพื้นฐาน ฟังบรรยาย ทำความรู้จักกันและแบ่งกลุ่มตาม
ความสามารถในการอ่านอัลกุรอานจากที่ไม่มีพื้นฐานเลย อ่านได้ และ
อ่านได้คล่อง อัล หัมดุลิลลาฮฺ พี่เลี้ยงและน้องค่ายจิตใจที่ได้อยู่ใน
บรรยากาศฮาฟิซอัลกุรอาน เด็กๆ รักการอ่านอัลกุรอาน การละหมาด
เมื่อเข้าเวลา รักษาการละหมาด 5 เวลา การมีมารยาทที่ดี การอ่าน
คู่ออูในชีวิตประจำวัน และการตักเตือนกัน รวมถึงการตักเตือนคนที่
บ้าน อย่าง พ่อ แม่ และพี่น้องด้วยค่ะ ” (คุณศอลิหะฮุ : กลุ่มอิสลาม
ทอล์ก, 14 กรกฎาคม 2556)

และในส่วนของกิจกรรมค่ายระดับมัธยมศึกษาที่ผู้วิจัยพบ จะเป็นค่ายที่อบรม
ขัดเกลากลุ่มเป้าหมายเฉพาะ นอกจากเรื่องของการอบรมขัดเกลาแล้ว กิจกรรมค่ายยังสอดแทรก
ความรู้เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่มหาวิทยาลัย และอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิต

“การสั่งใช้ผู้ความดีและการห้ามปรามสิ่งชั่วร้าย ส่วนใหญ่ปรากฏอยู่
ในกิจกรรมหรือโครงการ เช่น โครงการห้วงโยมุสลิมะฮุ โครงการ
ห้วงโย มุสลิมะฮุ ดำเนินการมาแล้วสามปี ปีละครั้ง ครั้งแรกจัดที่กรือ

เซะ (โรงเรียนสตรีพัฒนศาสตร์) ครั้งที่ผ่านมาจัดที่มูลนิธิอิสลามฯ แล้ว ใครดำเนินการ ก็กรรมการชมรม แล้วก็เอน้องๆ ม.อ. กลุ่มสอท.มา เป็นวิทยากรกลุ่มย่อยให้แก่้องๆ มีบรรยาย มีวีดิทัศน์ให้ดู ก็คือ เรา จะเอาเด็กกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสี่ยงที่ว่าตรงนี้ คล้ายๆ กับว่าเกร โทศัพท์ เยอะ มีแฟน คุณครูจะคัดเลือกเข้ามา เราก็เอาเขามาสร้างจิตสำนึก ให้กับเขา พอกลับไปโรงเรียนเราก็ให้คุณครูที่ดูแล ติดตามด้วย จะมี ครูที่เป็นมูร้อบปี (พี่เลี้ยง) ของเขาอยู่ ึง ช่วย กัน” (คุณสุวรรณ : ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี, 27 กรกฎาคม 2556)

“ค่ายมัธยมก็หลากหลาย ในเรื่องของการสร้างความสัมพันธ์ ปลุก จิตสำนึก โดยเฉพาะเด็กที่จะไปเรียนต่อ หรือว่าให้เป็นตัวของตัวเอง ให้อยู่ในแนวทาง มีจุดยืน ค่ายจัดที่โรงเรียนศาสนา หรือไม่ โรงเรียนพัฒนศาสตร์ สุแต่ทวอ แต่ละปีไม่เท่ากัน บางปีหนึ่งวัน บางปี สองวัน ในเรื่องของเด็ก คือเราเชิญแต่ ละโรงเรียนมาเข้าร่วม จุดประสงค์ในการจัดค่าย คือ คละกันหมด เรื่องของตริบียะฮ์ ทุกงาน เรามีสลอค แต่อาจจะเพิ่มเรื่องอื่นๆ เข้ามา จิตสำนึกมุสลิมะฮ์ มุสลิมะฮ์ การเข้ามहाลัย ตระหนักในบทบาทของนักเรียน สถานการณ์ โลกปัจจุบัน บ่อนทำลายในปัจจุบัน ทีมงาน ส่วนใหญ่กรรมการ ก็จะ เอรุ่นพี่ แต่เราก็ประชุมเป็นที่ปรึกษา และวิทยากรในบางวิชา บาง ช่วง ก็ต้องเอาผู้ใหญ่ ถ่ายทอดประสบการณ์ให้ฟัง ค่ายนี้ก็จัดทุกปี ชื่อ ค่ายว่าต้นกล้าคุณธรรม ” (รูสนียาห์ : ชมรมมุสลิมะฮ์สุนราฮิวาส , 17 สิงหาคม 2556)

กิจกรรมค่ายมีการจัดอย่างต่อเนื่อง บางปีก็เป็นค่ายที่มุ่งเน้นการสร้างเยาวชนเพื่อ ทำงานรับใช้อิสลาม

“ค่ายเยาวชนในปีแรกเป็นชั้น ม.2 ถึง ม.6 ปีต่อๆ มาเห็นว่ามีปัญหาในการจัดกิจกรรม เพราะช่วงวัยที่ต่างกันมากทำให้ความสนใจต่างกัน จึง

ปรับรับเฉพาะม.ปลาย ค่ะ ลักษณะของค่ายเป็นค่ายตรีบิยะฮูมาโดยตลอด เสริมเรื่องแนะแนว คำแนะนำในการเลือกคณะ สิ่งที่น่าองจะได้พบเจอในรั้วมหาวิทยาลัยคณะต่างๆ และแบบอย่างรุ่นพี่ที่ประกอบอาชีพที่ช่วยเหลือสังคมมุสลิม เช่น แพทย์มุสลิมะฮ์ ค่ายในปีแรกเป็นสะกิดใจ หรือหลักสูตรเป็นการเน้นให้น้องได้ขบคิดในเรื่องต่างๆ กลับตัว รักอัลลอฮ์ รักอัลกุรอาน เป็นต้น แต่ไม่ได้เน้นการสร้างคนทำงาน แต่ด้วยจำนวนน้องที่น้อยและพี่มาก เรียกว่าเกือบจะ 1:1 น้องที่ออกมาค่อนข้างมีผลงานและมีการเข้าร่วมการทำงานศาสนาอย่างต่อเนื่องพอปีที่ 3 ปรับหลักสูตรค่ายมาเป็นการสร้างคนทำงานเพื่อให้น้องที่ผ่านค่ายก้าวเข้ามาทำงานกลุ่มรุ่นต่อไป ” (คุณกฤษลิน : กลุ่มบะนาตุลฮุดา, 8 กรกฎาคม 2556)

สำหรับวันเวลาและสถานที่ในการจัดค่ายคือ

“ค่ายที่ทางบะนาตุลฮุดาจัด ส่วนใหญ่จะจัดที่โรงเรียนธรรมอิสลามท่าอิฐค่ะ จัดช่วงเมษา คือตรงกับวันหยุดยาวของสงกรานต์ ” (คุณฟ้าตีหะฮ์ : กลุ่มบะนาตุลฮุดา, 8 กรกฎาคม 2556)

ค่ายอบรมข้างต้น เป็นค่ายที่มีการจัดมาอย่างต่อเนื่องและได้รับการตอบรับที่ดีจากเยาวชนทั้งในกรุงเทพมหานครและเยาวชนในภาคใต้

“จัดมา 6 ปีแล้วค่ะ ปีแรกเหมือนเป็นค่ายเปิดตัว ส่วนใหญ่เป็นน้องกรุงเทพฯ ที่ชักชวนกันมาจากหมู่ที่มงาน ปีที่สองก็เป็นน้องกรุงเทพฯ พอๆ กับน้องใต้ ตั้งแต่ปีที่ 3 ได้รับเสียงตอบรับจากน้องที่ได้เยอะมาก ซึ่งก็พบปัญหาเรื่องมะหุรอมในการเดินทาง เราตั้งกฎค่ายว่าสำหรับน้องที่เดินทางไกลให้มะหุรอมมารับและส่งที่ค่าย เพื่อความปลอดภัยของน้องคือน้องรับปากว่ามีมะหุรอมแต่วันจริงไม่มี อย่างไรก็ตามเสียงตอบรับจากน้องใต้ดีมาก ทำให้ช่วงปีนั้นเป็นต้นมาส่วนใหญ่เป็นน้องจากภาคใต้ ได้ยินเสียงจากผู้ปกครองยืนยันถึงการเปลี่ยนแปลง

ของน้องที่กลับจากค่าย จึงอยากจะส่งน้องมาค่ายนี้ แต่พอปีที่ 6 ปีสุดท้าย เรานั่นและเข้มงวดมากเรื่องมะหุรออม น้องได้ที่สมัครก็ลงทะเบียนไป เราจึงได้น้องกรุงเทพฯ มาเป็นส่วนมาก” (คุณกฤษติน : กลุ่มบะนาตุลสุดา, 8 กรกฎาคม 2556)

สำหรับ ค่ายลักษณะที่สองซึ่งไม่มีการกำหนดช่วงอายุ ที่ผู้วิจัยพบจากการศึกษากลุ่มตัวอย่างคือ ค่ายทดลองใช้ชีวิตแบบอิสลาม เป็นค่ายที่เปิดให้ผู้สนใจอิสลามหรือมุสลิมใหม่เข้าร่วมค่ายได้ทุกระดับวัย มีการพักแรมและทดลองใช้ชีวิตแบบอิสลามตามหลักสูตรที่ทางผู้จัดเตรียมไว้

“ค่ายทดลองใช้ชีวิตอิสลาม ค่ายปีนี้ประมาณ 7 ค่ายนะค่ะ คือตั้งแต่เด็กแล้ว ก็ผู้ใหญ่ ตลอดจนถึงเดือนฉันว่า นับแล้วตั้งแต่ต้นปีจนถึงปลายปี เลยรูปแบบหลักสูตรที่เราวางไว้ ก็คือวันแรกจะเป็นการเรื่องเล่าเหตุการณ์กรรม แล้ววันที่สองเราจะเป็นเรื่องของการเข้าสู่เนื้อหา พอวันที่สามก็จะเป็นวันที่เราสรุปว่าในการเข้าค่ายเราได้อะไรบ้าง มันก็จะทำให้ว่าทุกคน คือเราไม่จำเป็นต้องจำจี้ จำอะไรทุกคน เพราะคนที่มาเขาพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่แล้ว คือเขาไม่ได้เฉพาะแค่นี้อาหาเท่านั้น แต่เขาจะได้ในเรื่องของอย่างอื่นด้วย อย่างสมมุติเราสอนไว้เราตั้งไว้ 10 หัวข้อ แต่จริงๆ แล้วเขาอาจจะได้ 4-5 ในขณะที่เขาอยู่ในค่ายนั้น เนื่องจากความรู้ที่ได้อาจจะมีการเปลี่ยนแปลง แล้วก็พอได้เห็นคนรอบข้างด้วย ” (คุณอมานี : กลุ่มอิสลามทอล์ก , 14 กรกฎาคม 2556)

1.2 กิจกรรมกียามุลลัยล์

การละหมาดกียามุลลัยล์ เป็นอิบาดะฮ์ภาคกลางคืนที่ท่านนบี ﷺ เน้นหนัก โดยส่วนใหญ่แล้วท่านจะละหมาดเพียงลำพัง บางโอกาสท่านละหมาดร่วมกับภรรยาของท่าน หรือพร้อมกับบรรดาสะหายะฮ์ที่พำนักแรมกับท่าน ดังที่มีหะดีษรายงานไว้ การละหมาดกียามุลลัยล์เป็นความดี และเป็นสิ่งส่งเสริมให้ปฏิบัติ ซึ่งบางองค์กรมีการสนับสนุนให้มีการละหมาดกียามุลลัยล์ร่วมกัน โดยทำร่วมกับกลุ่มเป้าหมายที่วางไว้

“นอกจากนี้ก็มีกียาม ละหมาดตะฮัจญ์เดือนละครั้งในชุมชน เป็นกิจกรรมของมุสลิมะฮ์ มีถือศีลอดสุนนะฮ์และเปิดบวชพร้อมกัน นอนค้างคืนด้วยกันและตึกๆ ก็ตอนมาละหมาดตะฮัจญ์ เรื่องนี้เรานำร่องเหมือนกัน แต่เมื่อบางชุมชนทางอบต.บรรจุอยู่ในแผนของเขา หางบประมาณอะไรเอง เขาก็แค่ เชิญเราไปให้ความรู้ เป็นอิมามนำละหมาด คือ มันจะเป็นในลักษณะที่ว่า เราทำเรานำร่อง พอมันคงแล้วเราก็คิด โครงการใหม่ๆ มาทำ เรานำร่องเขาก็สานต่อ แต่เรื่องของวิทยากรเขาไม่มีความสามารถก็ต้องเชิญเรา ” (รูสนียาห์ : ชมรมมุสลิมะฮ์สุราชีวาส, 17 สิงหาคม 2556)

“เรามีเข้ากียามุลลัยต์กับกลุ่มนักศึกษา ก็จะเป็นกรรมการชมรมสตรีมุสลิมร่วมกับกรรมการชมรม .อ.ปัตตานีที่เราเป็นมูร็อบบียูรู้สึกว่าปีละครั้งหรือสองครั้ง” (คุณสรินญา: ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี , 27 กรกฎาคม 2556)

นอกจากจะเป็นกิจกรรมเฉพาะสำหรับกียามุลลัยต์แล้ว กียามุลลัยต์ยังอยู่ในกิจกรรมย่อย ภาคกลางคืนในกิจกรรมหรือโครงการอื่นๆ ได้แก่

“ก็จะมีกิจกรรม M2M (Muslimah To Muslimah) กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมย่อยของเราทุกปี จัดปีละครั้ง นี่ก็ครั้งที่สองที่เราทำ จะเป็นโครงการต่อเนื่องในเดือนพฤษภาคมก่อนเปิดเทอม เพื่อให้สมาชิกที่มาฟังบรรยายของเราแต่ละปี ที่สมัครใจเข้าร่วม ก็ไม่เยอะประมาณ 70-80 คน มาร่วมกียามุลลัยต์ ค้างคืนด้วยกัน ปีที่ผ่านมาบ่ายเราจะเริ่มกิจกรรม ก็จะมีการพูดคุยกัน ส่งเสริมและให้ความสำคัญในการออกกำลังกาย แล้วก็เอาลูกๆ มานอน กลางคืนก็นอนและตื่นมากียามุลลัยต์ด้วยกัน หลังซุบฮ์ก็ออกกำลังกาย เราก็จะมีการ ตะฮัจญ์ (ทำความรู้จัก) ให้มีความสนิทสนมแน่นแฟ้นมากขึ้น เพื่อที่จะเชิญชวนเขา คือกลุ่มที่เป็นสมาชิกเราเป็นกลุ่ม

ทั่วไป หลังจากที่เขเข้ามาจะมีการสร้างกลุ่มเล็กๆ ใ้กับเขาเพื่อที่ เขาจะได้ไปทำต่อเมื่อเขาอยู่ในชุมชนเขา เชิญชวนให้เขามาตักเตือน ในวงกลม อุมมีจะเรียกว่าวงกลมแห่งความรัก อุมมีจะบอกเขาว่านี่ คือวงกลมแห่งความรักนะ ที่ผ่านมาก็จะอธิบายให้ฟัง มีกิจกรรม อะไรก็จะทำให้เขาดู ในวงกลมของเรา แล้วก็เพิ่มความเป็นพี่น้องให้ มากขึ้นและช่วยกันตักเตือนเพื่อสิ่งดีๆ มากยิ่งขึ้น นี่ก็จะเป็นกิจกรรม M2M” (คุณสรินญา : ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี, 27 กรกฎาคม 2556)

“กิจกรรม ในงาน (มุลดะกอ) ก็มีการบรรยายให้ความรู้ การทำหัตถ์ เกาะฮุ ศึกษาอัลกุรอาน ละหมาดกียามุลลัยล์ สนทนาเสริมสร้าง แนวคิด ฟิกเราะฮุการทำงานอิสลาม เรื่องของฟิกฮอบาแดด ” (รูสนียาห์: ชมรมมุสลิมะฮุนราชีวาต, 17 สิงหาคม 2556)

“ปีนี้ที่จัด (มุลดะกอ) 2 วัน 1 คืน คือ อยากให้เครือข่ายมีกิจกรรม ร่วมกันในภาคกลางคืน หัตถ์เกาะฮุหลังละหมาดมัฆริบ หลังอิชาอ์เป็น กิจกรรมภาคเวที คือ ปีนี้มีกิจกรรมมุสลิมทอล์ก ละหมาดกียามุล ลัยล์ด้วยกัน เช้าก็ออกกำลังกาย ทานอาหารเช้าด้วยกัน แล้วก็มีมัจญ์ ลิสอ์อาลา” (คุณสุวรรณ : ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี , 27 กรกฎาคม 2556)

2. การไปเยี่ยมเยียน

การเดินทางไปเยี่ยมเยียนเป็นวิธีการหนึ่งที่จะนำมาซึ่งการตั้งใช้ ฝูความดีและห้ามปรามสิ่งชั่วร้ายด้วยการพบปะพูดคุย ได้แก่ การไปเยี่ยมพี่น้องมุสลิมะฮุนในเรือนจำและผู้ป่วยหญิงที่โรงพยาบาล

“ในเรือนจำของสตรี เคยเข้าไปเยี่ยมเยียนให้ความรู้เรื่องศาสนาและ เรื่องการไม่เสพยาไม่ซื้อไม่ขายยาบ้า และยาเส พย์ติดทุกชนิดคะ ทีนี้ ตอนที่เราเข้าไปตะอะวะฮุเนีย ตอนแรกๆ ก็ไม่มีองค์กรไหนเลยที่เข้าไป มีเราเข้าไปเป็นเจ้าแรกๆ ตอนเราเข้าไปตอนแรกๆ ผู้ต้องขังก็ร้องไห้

ร้องให้กันแบบว่าจิตใจที่เราเข้าไป พอดอนระยะหลังเราก็เข้าไปทุก
เดือนๆ เขาก็ไม่ค่อยร้องละ ” (คุณมยุรา : มุลินธิสภายวมุสลิมโลก
สำนักงานประเทศไทย ฝ่ายกิจกรรมสตรี. 4 กรกฎาคม 2556)

“การสั่งใช้สู่ความดีและการห้ามปรามสิ่งชั่วร้าย เป็นลักษณะของการ
จัดอบรมที่เป็นกลุ่ม ไม่ใช่รายต่อราย ยกเว้นคนรู้จักกันก็ทำกันเอง
ไม่ใช่ว่าที่ไหนมีความชั่วเราจะต้องบุกไป มันไม่ออกมาเป็นลักษณะ
แบบนี้จ้ะ ก็นะสึหะฮุกันไป เดือนกันไป คือ การไปห้ามความชั่วมัน
มองไม่เห็นชัด แต่จะเป็นในลักษณะของการไปบอกให้ทำความดี เช่น
เราไปเยี่ยมผู้ต้องขังที่เรือนจำ นอกจากไปให้กำลังใจแล้ว เราก็เอาอัล
กุรอานไปให้ ผ้าละหมาด อาหาร ผลไม้ไปให้ มันก็คือ ห้ามปรามสิ่ง
ชั่วร้ายด้วยการทำความดีแทนการเชิญชวนสู่ ความดี ” (คุณราณี :
เครือข่ายมุสลิมะฮ์ ย.ม.ท. ยะลา, 1 กรกฎาคม 2556)

“ตอนไปเยี่ยมผู้ป่วย ก็มีแผนพับการอาบน้ำละหมาดของผู้ป่วย คุณอ้อ
คนป่วย ให้กล่าวอัสติฆฟาร สอนคนเฝ้าใช้ในเรื่องของการอาบน้ำ
ละหมาดให้ผู้ป่วย แล้วก็ให้ความหวัง อย่าท้อ ถ้าเรามั่นใจในอัลลอฮ์
พระองค์จะช่วยเหลือ ” (รูสนียาห์ : ชมรมมุสลิมะฮ์สุนราธิวาส , 17
สิงหาคม 2556)

ในบางองค์กรมีลักษณะการสั่งใช้สู่ความดีและการห้ามปรามสิ่งชั่วร้ายตามพื้นที่ๆ
เป็นกลุ่มเป้าหมาย และมีการพบปะพี่น้องในพื้นที่ๆ กลุ่มเป้าหมายเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาเยาวชน
มุสลิม

“ในส่วนของย.ม.ท.กลาง ทางรัฐให้งบประมาณมาเพื่อดำเนินกิจกรรม
สั่งใช้สู่ความดีและการห้ามปรามสิ่งชั่วร้าย ใช้ชื่อนี้เลย ให้เดินสำรวจ
ในช่วงกลางคืน เพื่อสั่งใช้สู่ความดีและห้ามปรามสิ่งชั่วร้ายบริเวณ
ตลาดเก่า แลวดะโล๊ะบาโกเพื่อสอดส่องพฤติกรรมของหนุ่มสาว
มุสลิม ทางฝั่งมุสลิมะฮ์ก็ได้ไปเยี่ยมเยียนพี่น้องที่ตลาดเก่า เรียกแกน

นำในตลาดเก่ามาพูดคุย ประชุมหารือร่วมกัน ในภาคประชาชน ผู้ปกครองก็ดีใจที่มีกิจกรรมลักษณะ นี้เกิดขึ้นเน้นที่ตลาดเก่าเพราะที่นั่นมุสลิมเยอะ แต่กิจกรรมดังกล่าวไม่ต่อเนื่องเพราะข้อจำกัดเรื่องงบประมาณและหลายๆ อย่าง เป็นสิ่งที่น่าเสียดาย ถ้าองค์กรหลายองค์กรมาพูดคุย ร่วมมือกัน อินชาอัลลอฮฺ น่าจะประสบความสำเร็จ ”
(คุณปารีละฮุ : เครือข่ายมุสลิมะฮุ ย.ม.ท. ยะลา, 31 มิถุนายน 2556)

3. ผ่านสื่อประเภทต่างๆ

วิธีการการสั่งใช้สู่ความดีและการห้ามปรามสิ่งชั่วร้ายหนึ่งที่ได้รับจากการศึกษากลุ่มตัวอย่างคือ สื่อประเภทต่างๆ ได้แก่ วิทยุ หนังสือ แผ่นพับ และอินเทอร์เน็ต สำหรับสื่อวิทยุ มีวิธีการหนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างใช้คือ การณรงค์ ห้ามปรามสิ่งที่ไม่ดี โดยจัดทำการสโปดโฆษณารณรงค์ ซึ่งเน้นไปที่การห้ามปรามยาเสพติด

“เรารณรงค์ห้ามปรามเกี่ยวกับยาเสพติด เราจัดกิจกรรมลานกีฬาต้านยาเสพติด โดยเอาเยาวชนมาแข่งกีฬามันก็เป็นการส่งเสริมให้ทำความดี โดยห้ามไม่ให้เขายุ่งเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่ดี เรื่องบุญหรีก็เคยทำสโปดรายการวิทยุของ WAMY ช่วงหนึ่งกะ ใช้สโลแกนว่า “โปรดอย่าทำร้ายตัวคุณและคนที่คุณรักด้วยการสูบบุหรี่ มีการจัดอบรมบ้างเป็นครั้งคราวกะ ตั้งแต่ที่ทำงานมาก็ไม่ต่ำกว่า 13 ปี ก็ได้เห็นหนังสือทำอย่างไรให้ลูกพ้นภัยยาเสพติด แต่ตอนนี้แจกหมดไปแล้วกะและการจัดอบรมบรรดาเยาวชนบ้าง หรือเมื่อมีกิจกรรมลงชุมชนไปในพื้นที่ๆ มีรายงานว่ามีเด็กคิดยาเสพติดก็จะมีการพูดถึงเรื่องนี้กะ ”
(คุณมยุรา : มูลนิธิสภาอุมุสลิมโลก สำนักงานประเทศไทย ฝ่ายกิจกรรมสตรี. 4 กรกฎาคม 2556)

นอกจากการทำสโปดโฆษณารณรงค์แล้ว การให้ความรู้ ความเข้าใจ ข้อเสนอแนะต่างๆ ผ่านการอบรม การลงพื้นที่ และการแจกหนังสือก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการสั่งใช้สู่ความดีและห้ามปรามสิ่งชั่วร้าย สอดคล้องกับการวิธีการของอีกองค์กรหนึ่ง

“การสั่งใช้สู่การทำความดีและห้ามปรามสิ่งชั่วร้ายจะเห็นชัดมากก็คือ ถ้าจะเป็นเรื่องของสื่อที่เราออก อย่างเช่นหนังสือ ” (คุณ ฟาติหะฮุ : กลุ่มบะนาตุลฮุดา, 8 กรกฎาคม 2556)

การทำแผนพับ มีลักษณะคล้ายกับหนังสือ นั่นคือ การรับประโยชน์โดยตรงจาก เนื้อหาที่ปรากฏอยู่ ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาที่สั่งใช้สู่ความดีหรือห้ามปรามสิ่งชั่วร้าย

“สำหรับการเชิญชวนทำความ ดี หนึ่งด้วยรูปแบบที่เราสอนในมััจญ์ ลิสอิลมียฺ สองด้วยรูปแบบที่เราทำแผนพับในบางช่วงแต่ไม่ใช่ทุก เดือน เช่น ช่วงเราะมะฎอนเราก็ออกแผนพับเกี่ยวกับการต้อนรับเราะมะฎอน ” (คุณสะตีมะฮุ : ชมรมมุสลิมะฮุนราชีวาส , 23 กรกฎาคม 2556)

นอกจากสื่อทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตถือเป็นช่องทางสำคัญ ในการสั่งใช้สู่ความดีและห้ามปรามสิ่งชั่วร้าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน นั่นคือ facebook

“จริงๆ แล้วเหมือนกับว่าถ้าคนที่เปลี่ยนแปลงตัวเองมาระดับ หนึ่ง แล้วแต่คนด้วยนะค่ะ บางคนเพิ่งเริ่มเปลี่ยนแปลงแต่รู้สึกว่าจะอยากจะทำอะไรที่มันแบบมันใช่ มันเป็นข้อเท็จจริงของศาสนา เขาก็จะชวนชวน ไม่ว่าการเผยแพร่วิชาการจะเป็นรูปแบบบรรยายธรรมดา หรืออะไรก็แล้วแต่ หรือเป็นนั่งอ่านศึกษากรอานกันหรืออะไรอย่าง นี้ เขาก็จะพร้อม แล้วก็อยากที่จะรับ แต่ว่าก็ต้องยอมรับว่าส่วนใหญ่ของสังคม ก็จะเป็นคนที่เป็นวัยรุ่นที่ยังไม่ได้สนใจศาสนา เพราะฉะนั้น การที่เราจะนำเสนอแต่เนื้อหาวิชาการอย่างเดียว มันก็จะไม่ได้ทั่วถึงทั้งหมด หลักๆ ก็จะพยายามคุยกันถึงรูปแบบที่จะเข้าถึงคนกลุ่มนั้นให้มากขึ้น อย่างเช่น อาจจะมีคลิปวิดีโอหรือมีทำเป็นอะไรที่ที่น่าสนใจมากขึ้น อย่างเข้าไปถึงเฟสบุคหรืออะไรอย่างนี้ นะค่ะ แล้วก็พยายามทำอะไรอะไรให้มันน่ารักขึ้น ตอนนี้ก็คือใช้เฟสบุคเยอะขึ้น คลิปวิดีโอที่รู้สึกว่าจะเข้าถึงคนได้มากขึ้นด้วย ด้วยรูปแบบของสื่อที่เข้าถึงกลุ่มวัยรุ่นมากขึ้น แต่ว่าตอนนี้ก็ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของบุคลากรที่ทำ

ให้เราทำอะไรได้ไม่เยอะเท่าไร” (คุณกุศลลิน : กลุ่มบะนาตุลฮุดา, 8 กรกฎาคม 2556)

“การสั่งใช้สู่ความดีและห้าม ความชั่วกับคนภายนอก (ที่ไม่ใช่ คณะกรรมการ) อุมมีผ่านเฟสบุคมากกว่า อุมมีตั้งชื่อกลุ่มว่า อะคอวาต กลุ่มอะคอวาตเป็นของชมรมสตรีมุสลิม กลุ่มอะคอวาตส่วนหนึ่ง จะเป็นกรรมการชมรม อุมมีเป็นแอดมินอยู่ เหมือนอะไรที่คิดว่าไม่ดี เราก็จะโพสต์เข้าไปในไทม์ไลน์ของเรา คนที่อ่านก็จะเห็น เช่น การ โจรภาพของผู้หญิงผ่านเฟสบุค เราก็จะเตือน ในนั้น หรือบางที่อย่าง เทศกาลวาเลนไทน์ ปีใหม่เราจะดูแลเด็กๆ เราก็จะโพสต์เข้าไป ” (คุณ สรินญา : ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี, 27 กรกฎาคม 2556)

“การสั่งใช้สู่ความดีและการห้ามปรามสิ่งชั่วร้าย กับสมาชิกหรือคนทั่วไป ที่มีมากคือเคลื่อนไหวในเฟสบุค ซึ่งเป็นความเคลื่อนไหวที่น่าสนใจ เพราะอุปสรรคในการทำงานของกลุ่มคือ ความไม่คล่องตัว มุสลิมะฮ์มีครอบครัวก็ต้องดูแลลูกและครอบครัว ทำให้โอกาสพบเจอประชุมกันเป็นเรื่องไม่ง่าย ยิ่งสำหรับพี่น้องที่อยู่ห่างกันด้วยแล้ว เฟสบุคจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้ญะมาอะฮ์ได้พบเจอติดต่อกันเรื่อยๆ รู้ความเป็นไป แชร่กิจกรรมและแหล่งความรู้ ในเฟสบุค อาจแบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ 1. เฟสบุคที่ชื่อ กลุ่มสตรีแห่งทางนำ (banatulhuda) เป็นเฟสบุคกลางที่ใช้ประชาสัมพันธ์ความเคลื่อนไหว และเรื่องน่ารู้ของสังคมเน้นความรู้ศาสนา อะ ตรงนี้จะใช้เป็นแหล่งหลักในการเชิญชวนให้ทำความดีและตักเตือนไม่ให้ทำความชั่ว โดยส่วนใหญ่เราไม่ได้ผลิตสื่อเอง แต่เลือกไปสเตอร์หรือแหล่งข้อมูลดี ๆ มาแชร์ โดยเสริมใส่หัวข้อที่ดึงดูดให้อ่านหรือเชิญชวนแบบเบาๆ ให้กำลังใจตามประสาหญิงๆ 2.เพจของกลุ่มสตรีแห่งทางนำ (Ladis of theGuidance Society) ที่จะรวมเฉพาะความเคลื่อนไหวของกลุ่ม ถ้าดูในเพจนี้จะเห็นว่ากลุ่มมีความเคลื่อนไหวอย่างไร ช่วงไหน 3.กลุ่มเฉพาะมุสลิมะฮ์ ที่จริงเราไม่ได้คุยอะไรลึกลับ แต่ที่ตั้งกลุ่มเฉพาะมุสลิมะฮ์ ส่วนหนึ่งเป็นการชี้ให้สังคมเห็นความสำคัญของ การที่มุสลิมะฮ์

จะรักษาตัว คุณแลความเป็นส่วนตัวในเรื่องนี้ แม้จะอยู่ในเฟซบุค เราก็ถือว่าเป็นพื้นที่สาธารณะ ค่ะ ดังนั้น การรวมกลุ่มกันเฉพาะมุสลิมะฮฺ จึงเป็นการแสดงจุดยืนด้วยประการหนึ่ง ในกลุ่มก็จะแชร์กิจกรรมดีๆ นำเสนอข้อมูลสาระดีๆ มาตักเตือนกัน และก็ปรึกษาปัญหาหากัน ตรงนี้พอมีเฉพาะมุสลิมะฮฺทำให้เราคุยกันได้เต็มที่กว่าข้างนอกกลุ่มค่ะ ”

(คุณกุศลิน : กลุ่มบะนาตุล สุดา, 8 กรกฎาคม 2556)

นอกจากสื่อทั้งสี่ประเภทข้างต้น บางค่ายมีการใช้สื่ออื่นๆ ที่น่าสนใจ

“อย่างเช่นมีจัดกิจกรรมในช่วงค่าย ก็จะมีการตั้งเป้าหมายในชีวิตให้กับเขา คือหมายถึงว่าพูด หรือว่ามีการเชิญชวน หรือว่ามีการใช้เทคนิคการสอน หรือว่าสื่อต่างๆ ที่เราสามารถสร้างขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเขียนแผนภาพ การทำมายเมปปิ้งหรือว่าการทำอินนิเมชั่น คลิปให้เห็นองคฺู ให้เขาดูเพื่อที่จะเห็นถึงเป้าหมายสัจธรรมของชีวิตว่าเขาต้องไปที่ไหน แล้วแนวทางที่ไปสู่ตรงนั้นต้องไปยังไง แล้วตัวเขาต้องทำยังไง แล้วเขาเกิดมาเพื่ออะไร เหมือนเป็นการทบทวนบทชีวิตของตัวเองว่าเขาควรจะ”ไปทิศทางไหน” (คุณฟาติหะฮฺ : กลุ่มกลุ่มบะนาตุลสุดา, 8 กรกฎาคม 2556)

4. การออกแถลงการณ์

การออกแถลงการณ์แสดงจุดยืน ในเรื่องของศาสนาเพื่อสั่งใช้ ในสู่ความดีและห้ามปราม สิ่งชั่วร้าย เป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยพบภายใต้การดำเนินการเพียง องค์กรเดียว จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด นั่น คือ การออกแถลงการ ณ์โดยกลุ่มสตรีแห่งทางนำ เหตุผลที่มีการกิจกรรมลักษณะขึ้นแกนนำกลุ่มให้เหตุผลว่า

“คือที่มองว่าการเคลื่อนไหวของมุสลิมะฮฺมันมีรูปแบบไม่มาก อย่างเรื่องที่เราจะออกไปเดินประท้วง ก็ไม่แน่ใจว่าจะเหมาะ ไหมสำหรับมุสลิมะฮฺ แต่ครั้งเราจะนั่งเงียบๆ อยู่ในบ้านเฉยๆ ก็ไม่ใช่ เรื่องที่เรามีความคิดเห็นมีจุดยืนอย่างไร ก็ควรนำเสนอให้สังคมหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คือมันไม่ใช่เรื่องลำบาก ไม่ผิดหลักการ ไม่ผิดกฎหมาย แต่

สามารถแสดงบทบาทและจุดยืนของมุสลิมะฮ์ได้” (คุณกุศลิน : กลุ่มบะนาตุลสุดา, 8 กรกฎาคม 2556)

“(การออกแถลงการณ์) ถือเป็นตัวแทนของมุสลิมะฮ์ที่ยืนหยัดในหลักการ โดยแสดงออกอย่างชัดเจนถึงจุดยืนที่มุสลิมผู้ศรัทธามีเหมือนเป็นอีกพลังที่สมทบกับมุสลิมิน โดยที่ไม่ต้องออกไปปะปน ส่งพลังออกไป และเรียกร้องให้สังคมคิดและมีมุมมองต่อเรื่องนี้ในทิศทางเดียวกัน แม้จะไม่ทั้งหมด แต่ก็เชื่อว่ามีส่วนที่มีมุมมองต่อเรื่องนี้ชัดเจนขึ้น” (คุณกุศลิน : กลุ่มบะนาตุลสุดา, 8 กรกฎาคม 2556)

เหตุผลอีกประการหนึ่งเพื่อให้สังคม โดยเฉพาะในหมู่มุสลิมะฮ์ทราบถึงจุดยืนของกลุ่มกรณีที่เกิดเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งขึ้นมา โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่เกิดกับมุสลิมะฮ์

“เนื่องจากกลุ่มบะนาตุลสุดาเป็นกลุ่มที่ทำงานเพื่อศาสนาและสังคมแบบมีโครงสร้าง เป้าหมาย วัตถุประสงค์ หากเมื่อใดก็ตามเกิดมีเหตุการณ์ที่มีความเกี่ยวข้องใดๆ กับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือจุดยืนในการทำงานของกลุ่ม จึงมีความจำเป็นที่กลุ่มต้องแสดงความเห็นและจุดยืนผ่านทางแถลงการณ์ดังกล่าวเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เพื่อให้สมาชิก ผู้สนับสนุนรวมถึงผู้ติดตามการทำงานของกลุ่มรับรู้และเข้าใจถึงการเคลื่อนไหวของกลุ่มที่จะมีต่อเรื่องดังกล่าวในอนาคต” (คุณฟาติหะฮ์ : กลุ่มบะนาตุลสุดา, 8 กรกฎาคม 2556)

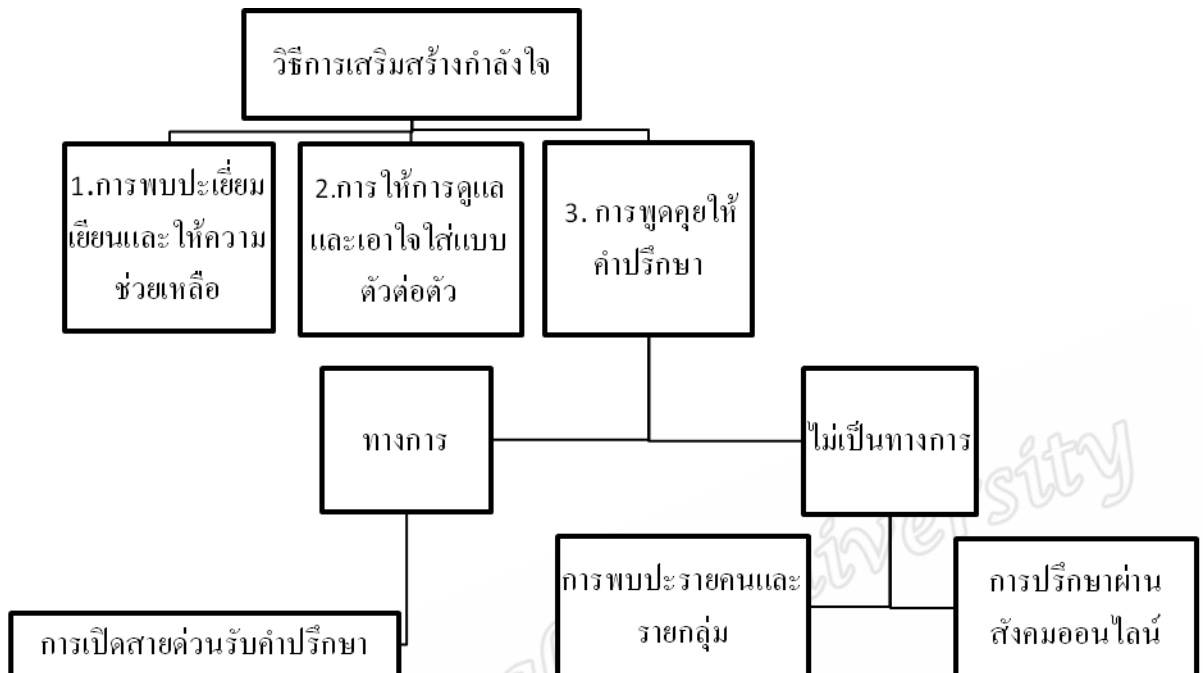
การออกแถลงการณ์ในเหตุการณ์ที่ผ่านมาโดยกลุ่มบะนาตุลสุดา

“ตอนที่ปัญหาของ หิญาบที่ โรงเรียนวัดหนองจอก มีการให้กำลังใจน้องแล้วก็เหมือนปลอบใจน้อง แล้วก็มีการออกไปแถลงการณ์เกี่ยวกับเรื่อง หิญาบแล้วส่งต่อ คือมีการร่วมมือกันระหว่างกลุ่มมุสลิมเพื่อสันติ แล้วก็เหมือนเราเป็นคนที่ยกปลอบโยนน้องด้วย แล้วก็มีการออกแถลงการณ์ให้กับน้อง แล้วก็มีการมุสลิมะฮ์บางส่วนไปช่วยให้กำลังใจ” (คุณฟาติหะฮ์ : กลุ่มบะนาตุลสุดา, 8 กรกฎาคม 2556)

“การออกแถลงการณ์ กรณีพิญาบ ก็ก่อนหน้านี้ก็จะมีแถลงการณ์ที่ไม่เชิงให้กำลังใจซะทีเดียว แต่วามันจะเป็นการแสดงออกถึงจุดยืนบ้างเหมือนกัน คือทั้งในกรณีที่เรารู้สึกห้ามคลุมพิญาบก็จะมีแถลงการณ์อย่างกรณีโรงเรียนบ้านหน้าค่าย ที่เกาะ สมุย อนุญาตให้คลุม พิญาบก็จะมีหนังสือขอบคุณออกมาอย่างนี้อะคะ เราออกแถลงการณ์เพื่อขอบคุณที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียน ซึ่งนักเรียนที่นั่นมีมุสลิมเยอะ ที่จริงเรื่องคลุมพิญาบในชุดนักเรียนเป็นได้รับอนุญาตตามกฎหมาย แต่ในประเทศไทยมักมีกรณีห้ามคลุมเยอะ จึงมีแถลงการณ์ขอบคุณ เพื่อเป็นตัวอย่างให้ที่อื่นด้วย” (คุณกฤษลิน : กลุ่มมะนาตุลสุดา , 8 กรกฎาคม 2556)

“นอกจากเรื่องพิญาบวัดหนองจอก ที่สมุย (เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี) ก็มีอีกแถลงการณ์คือเรื่องการจัดประกวดนางงามมุสลิม ที่อินโดนีเซีย เราก็แสดงจุดยืนไม่เห็นด้วยในเรื่องการออกแถลงการณ์ก่อนหน้านี้เราออกบ้างเป็นระยะ แต่เนื่องจากความไม่คล่องตัวของพี่และทีมงาน ทำให้ไม่ได้ติดตามข่าวสารโดยตลอด บางเรื่องเราทราบข่าวช้า ไม่ทันออกแถลงการณ์ ประกอบกับช่วงเปลี่ยนทีมงาน ทำให้ห่างหายจากการออกแถลงการณ์ไปพักใหญ่ ตอนนี้อยู่ในระหว่างการปรับเปลี่ยนให้ผู้เหมาะสมมาทำงานตรงนี้” (คุณกฤษลิน : กลุ่มมะนาตุลสุดา, 8 กรกฎาคม 2556)

4.2.3. การตะอวะฮ์ด้วยวิธีการเสริมสร้างกำลังใจ

แผนภาพที่ 7 แสดงข้อสรุปการตะอวะฮ์ด้วยวิธีการเสริมสร้างกำลังใจ

การให้กำลังใจเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถ ตะอวะฮ์ ผู้คน ผู้อัลลอฮ์ ได้ เป็นลักษณะของการพูดคุยหรือ เชิญชวนด้วยถ้อยคำ ที่ดี นุ่มนวล ผู้ฟังเกิดความรู้สึกที่ดี มีขวัญกำลังใจเพิ่มขึ้น การให้กำลังใจ ที่ดีนั้นต้องเกิดจากการให้ด้วยความบริสุทธิ์ใจ เกิดจากความรักในฐานะของพี่น้องผู้ร่วมศรัทธา ไม่ใช่เพราะด้วยสถานะทางสังคม และผู้ให้กำลังใจต้องไม่พูดในลักษณะที่ตัวเองมีความเหนือกว่า ดีกว่า หรือรอบรู้กว่า จากการศึกษาองค์กรตัวอย่างพบว่า การตะอวะฮ์ด้วยวิธีการเสริมสร้างกำลังใจ มีทั้งที่เป็นสมาชิกภายในกลุ่ม และบุคคลทั่วไป ซึ่งการเสริมสร้างกำลังใจมีวิธีปฏิบัติจากองค์กรตัวอย่างดังนี้

1.การพบปะเยี่ยมเยียนและให้ความช่วยเหลือ

หนึ่งในวิธีการเสริมสร้างกำลังใจ คือ การพบปะ เพื่อเยี่ยมเยียน ตลอดจนให้การช่วยเหลือ ซึ่งกลุ่มบุคคลที่ได้รับการเยี่ยมเยียน หรือให้ความช่วยเหลือ ก็มีหลายกลุ่มตามที่มีผู้จัดกิจกรรมหรือโครงการกำหนดกลุ่มเป้าหมายไว้

บางองค์กรได้เข้าไปเยี่ยมเยียนผู้ต้องขังหญิง

“มีการเข้าไปเยี่ยมเยียนช่วยเหลือพี่น้องมุสลิมะฮฺในคุก เข้าไปให้อินพลัม ผ้าละหมาด อัลกุรอาน และอื่นๆ กะตะฮเองเข้าไปบรรยายในคุก ก็บอกพวกเขาว่า พวกเรารู้ “ไหมว่าที่เราอยู่ในคุก บางที่อัลลอฮฺรักเรานะ สมมุติเราอยู่ข้างนอก เราทำสิ่งที่ไม่ดี อัลลอฮฺจะให้หลงกับสิ่งที่ไม่ดีตลอด อัลฮัมดุลิลลาฮฺนะ พวกเขาร้องให้ ก็บอกพวกเขาอีกว่า เราต้องภูมิใจนะ ที่อัลลอฮฺหยิบเรามาใส่ในคุก ถ้าเราไม่อยู่ในคุก เราอาจจะแยกวันนี้ก็เป็นได้ การให้กำลังใจเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ใช่การเข้าไปปลุกขณะที่ไปว่าอย่างนั้นไม่ดี ทำอย่างนั้นไม่ได้ เขาลำบากใจอยู่แล้ว เราไปซ้ำเติมพวกเขาอีก ” (คุณปารีละฮฺ : เครือข่ายมุสลิมะฮฺ ย.ม.ท. ยะลา, 31 มิถุนายน 2556)

นอกจากการไปเยี่ยมผู้ต้องขังหญิง ก็มีการไปเยี่ยมผู้ป่วยหญิงที่โรงพยาบาล

“การเสริมสร้างกำลังใจ จริงๆ เราต้องทำในรูปแบบของการไปเยี่ยมเยียนบ้านเพื่อเสริมสร้างกำลังใจให้แก่ผู้สูงวัย ผู้ยากไร้ เดือนเราะมะฎอนของก็ไปเยี่ยมผู้ต้องขังหญิงที่เรือนจำนราธิวาส ไปเยี่ยมไปให้อินพลัม สลับกับการไปเยี่ยมผู้ป่วยตึกอายุรกรรมหญิงที่โรงพยาบาลนราฯ” (คุณสะตีมะ : ชมรมมุสลิมะฮฺนราธิวาส, 23 กรกฎาคม 2556)

“ตอนไปเยี่ยมผู้ป่วย ก็มีแผนพับการอาบน้ำละหมาดของผู้ป่วย คุณอัคร์คนป่วย ให้กล่าวอิสติฆฟาร สอนคนเฝ้าใช้ในเรื่องของการอาบน้ำละหมาดให้ผู้ป่วย แล้วก็ให้ความหวัง อย่าท้อ ถ้าเรามั่นใจในอัลลอฮฺ พระองค์จะช่วยเหลือ ” (รูสนียาห์: ชมรมมุสลิมะฮฺ, นราธิวาส 17 สิงหาคม 2556)

บางครั้งก็ไปเยี่ยมเยียน ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นกลุ่มสตรี ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

“เกี่ยวกับการเสริมสร้าง กำลังใจชมรมก็พยายามคิดกิจกรรมตรงนี้อยู่ เหมือนกัน เราเคยวางแผนแต่ไม่ได้ทำ ก็ยังเสียดาย แต่พยายาม ที่จะทำ ตอนนี่ก็คือ เช่นกลุ่มของสตรีที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความ ไม่สงบ เราพยายามจะเชื่อมต่อกับเขา ตอนนี่เขาไปเรียนอยู่กับมูลนิธิ อิสลาฮ์ที่ตะลุโบะ เวลาชมรมมีกิจกรรมอะไรก็พยายามจะให้ช่วยเหลือ เขา แต่ก็ได้ไม่มากหรอก เพราะว่าชมรมเองไม่มีได้ศักยภาพสูงมาก ก็ มีบางคนที่เราไปเยี่ยมเขาแต่ไม่ต่อเนื่อง ข้อเสียของเราคือ ไม่ได้ทำ ต่อเนื่อง” (คุณสุวรรณ : ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี , 27 กรกฎาคม 2556)

ผลตอบรับของผู้ที่ได้รับการเสริมสร้างกำลังหรือการช่วยเหลือ

“พวกเขาดีใจ สุขใจและรู้สึกดีต่อองค์กรในส่วนของพวกเราเองก็ ภูมิใจที่เราได้ช่วยคนอื่น และพวกเขาที่ต้อนรับพวกเราอย่างดี” (คุณปารีดา : เครือข่ายมุสลิมะฮ์ ย.ม.ท. ยะลา, 31 มิถุนายน 2556)

“ที่สัมผัสจริงๆ คนไข้เขาดีใจนะ แต่เราก็มี ต้องเทคนิค ในการเข้าหา เราอาจจะรู้จักกับพยาบาลในนั้น ก็ชวนพยาบาลเข้าร่วม ส่วนตัวพวก เราเองที่ไปก็หลากหลาย ไม่ใช่ปิดหน้ากันหมด” (รูสนิยาห์ : ชมรม มุสลิมะฮ์สุนราธิวาส, 17 สิงหาคม 2556)

2. การให้การดูแลและเอาใจใส่

การให้การดูแลเอาใจใส่ เป็นช่องทางหนึ่งในการสร้างความใกล้ชิด สร้างความ สนิทสนม อันจะนำมาซึ่งการให้กำลังใจ การเชิญชวน การสร้างบรรยากาศให้อยู่ในแนวของอิสลาม ผู้วิจัยพบว่าวิธีการนี้เป็นวิธีการที่กลุ่มอิสลามทอล์กใช้ ซึ่งมุ่งเน้นดูแลกลุ่มเป้าหมายที่เป็นมุสลิมใหม่ ซึ่งจะมีการกระจายงานแบ่งหน้าที่ดูแลโดยทีมงานภายในกลุ่ม

ลักษณะของการเสริมเสริมกำลังใจ “เป็นการให้กำลังใจ แล้วก็เหมือน การดูแลเพื่อนนะคะ คือ การเทคแคร์ (ดูแล) เหมือนเทคแคร์เพื่อนคนหนึ่ง” (คุณอมานี : กลุ่มอิสลามทอล์ก, 14 กรกฎาคม 2556)

“คือรูปแบบของการที่ว่าการขยายงาน อย่างคนจะโทรมา ก็จะส่งให้น้องใน ญะมาอะฮ์ไปดูแลแต่ละคน หรือไม่ก็น้องในญะมาอะฮ์เอง ต้องไปหา ไปดูแล ไปตะอวะฮ์แต่ละคน (คุณอมานี : กลุ่มอิสลามทอล์ก, 14 กรกฎาคม 2556)

ลักษณะของการดูแลและเอาใจใส่

“ก็มีการ นะสีหะฮ์ พบปะเยี่ยมเยียน แบ่งปันหนังสือ หิญาบ ตะลาฟง คลายทุกข์ ด้วยกำลังใจ ชวนไปเรียนอัลกุรอาน ฟังบรรยาย อบรม เกี่ยวกับอิสลาม และร่วมกิจกรรมเพื่อสังคม และเรามีเครือข่ายในการดูแลและแบ่งปันตามความใกล้เคียงที่เหมา ะสมในการพบปะเยี่ยมเยียนคะ จะดูตามความถนัดตามเรื่องที่ต้องการ ช่วยเหลือด้วยว่าใครเหมาะสมกับเหตุการณ์ด้านไหน ก็จะประสานงานทางโทรศัพท์และเฟสบุค ตอนนี้ทีมงานกลุ่มคร่าวๆ ประมาณ 20 คนนะคะ รวมต่างจังหวัดด้วย” (คุณศอลิหะฮ์ : กลุ่มอิสลามทอล์ก, 14 กรกฎาคม 2556)

และจากประสบการณ์ตรงของมุสลิมใหม่ ซึ่งปัจจุบัน ที่ได้รับความไว้วางใจเป็นรองประธานของกลุ่มอิสลามทอล์ก สะท้อนความรู้สึกจากการได้รับการดูแลเอาใจใส่จากกลุ่มไว้ว่า

“อัลหัมดุลิลลาฮ์ ได้รับจากกลุ่มอิสลามทอล์กมากๆ เลยคะ รู้สึกอบอุ่น ในฐานะมุสลิมใหม่ มีเพื่อน มีคนให้ความรู้ เชิญชวนกันทำความดีตามแนวทางของกิตาบลอฮ์และ สุนนะฮ์ มีปัญหาปรึกษาได้ เรียนรู้วิถีชีวิตอิสลามจากเพื่อนและครอบครัวเพื่อนในกลุ่ม มีญะมาอะฮ์ใน

การไปแสวงหาความรู้ร่วมกัน และได้ช่วยกันทำงานศาสนาเพื่อ
แสวงหาความพอพระทัยจากอัลล อสุร่วมกัน (คุณศอลิหะฮฺ : กลุ่ม
อิสลามทอล์ก, 14 กรกฎาคม 2556)

3. การพูดคุยให้คำปรึกษา

การจะเป็นผู้ให้คำปรึกษา ที่ดีนั้น ควรเรียนรู้บุคลิกภาพจากท่านเราะฮูล และ
เสริมสร้างเทคนิคต่างๆ ในการให้คำปรึกษา

“ถ้าอุมมีจะโยงกับจิตวิทยานะ การคะอะวะฮฺ คือ การให้เขา
เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใหม่ ไหม การที่เราไปให้สิ่งดีๆ การที่เราไป
ตักเตือน ห้ามปรามกัน มันหมายถึงการที่เราจะ ให้เขาเปลี่ยน
พฤติกรรม จิตวิทยามันก็คือ การเปลี่ยนพฤติกรรมของคน ทีนี้จิตวิทยา
บอกว่า การที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมของคนได้ มันต้องมีแรงเสริม ต้องมี
การเสริมแรงให้เขา การเสริมแรงจะมีหลายอย่าง เสริมแรงด้วยสังคม
เสริมแรงด้วยวัตถุ เสริมแรงด้วยวาจา ด้วยคำชม ซึ่งเป็นสื่อที่ทฤษฎี
มันบอกมาแล้ว การที่จะให้คนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเราจะต้อง
เสริมแรงด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับเขา ซึ่งมันแตกต่างกัน แล้วก็การ
ให้คำปรึกษา มันมีความจำเป็นอย่างยิ่ง คือ เราไม่ได้ไปสอน การให้
คำปรึกษา มันหมายถึงการที่เราคุยกับเขามานั่งคุยกัน เขาได้ระบายได้
พูดคุย ในสิ่งที่เขาต้องการคุย ต้องการแลกเปลี่ยน เราเป็นเพียงผู้
เสนอแนะ ผู้ให้แนวทาง ผู้ให้ข้อมูลแล้วเขาจะเป็นคนเลือก นี่คือการ
ให้คำปรึกษา แล้วมันก็จะมามีเทคนิคของการให้คำปรึกษาอีก เทคนิคที่ดี
ในการให้คำปรึกษา เราะฮูลลุลลอฮฺ เรามีหมดแล้ว การพูดคุย การตั้ง
คำถาม การแตะตัว ท่านเราะฮูลมีหมดเลย ถ้าใครมาเรียนเรื่องจิตวิทยา
นะ บุคลิกของท่านเราะฮูลเป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาที่ดีมาก สำคัญมาก
สำหรับการคะอะวะฮฺ การที่เราจะมีบุคลิกของผู้ที่ให้คำปรึกษา คือ
บางครั้งเวลาจะคะอะวะฮฺคน กลายเป็นว่าเราไปดูถูกเขา บางทีไป
คะอะวะฮฺตรงๆ เช่น นี่ทำไม่ถูกนะ คนหนะไม่มีใครหรอก ที่ต้องการ
จะมีใครมาบอกว่าฉันทำไม่ถูก ไม่มีใครต้องการให้มาติตราเราว่า
เป็นคนไม่ดี หรือฉันทำชั่ว สมมุติว่ามีเด็กคนหนึ่งอยู่สถานที่บำบัด
จริงๆ เขาก็ทำความผิดมางัย แต่เราจะถามเขายังงัยว่าสิ่งที่คุณทำหนะ

ให้เขารู้สึกผิคน้อยลง จะใช้คำถามแบบไหน เราอาจจะใช้คำถามว่า สิ่งที่เราพลาดไป มันมีอะไรี่เปล่าที่เราให้ทำพลาดไป จากการที่คุณทำผิด กับการทำพลาด พลาดมันมีโอกาสแก้ไขได้ บางครั้งเทคนิคเหล่านี้สำคัญ” (คุณสรินญา : ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี, 27 กรกฎาคม 2556)

การเปิดให้คำปรึกษามีลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ลักษณะที่เป็นทางการ คือ สายด่วนให้คำปรึกษาเกี่ยวกับอิสลาม

“ของเรามีฮอตไลน์นะคะ ฮอตไลน์ก็มีสิบกกว่าสาย คนใดคนหนึ่งไม่ว่าก็โทรหาใครก็ได้ที่เวลามีปัญหา คือเรื่องการให้กำลังใจหรือว่าผ่อนคลายความกังวลของแต่ละคนเราไม่สามารถที่จะไปจีเขา คือเรื่องนี้มันต้องรับคำปรึกษาอย่างเดียว อย่างเช่นวิธีการ เราต้องนั่งรอ ถ้าเขามีปัญหาอะไรยังไงเราพร้อมเสมอ เพราะว่าวิธีการถ้าสมมุติว่าเราไปบอกว่าเป็นยังงัยบ้าง ก็คือถ้าทุกข์สุข แต่ถ้าถามมากไปกว่านั้นมันเป็นเรื่องที่บางคนจะรำคาญนะคะ คือเขาไม่พร้อมที่จะเล่า เราก็พร้อมเสมอที่จะปรึกษา ผ่อนคลายความกังวลต่างๆ ของพี่น้อง ซึ่งฮอตไลน์ก็จะมีสิบกกว่าคนที่ประกาศในเว็บนะคะ ซึ่งจะมีเข้ามาตลอด ส่วนในทางเฟสบุคอย่างของอ ะมีเราะฮ์ก็จะมีทุกวันอยู่แล้วเป็นทางข้อความหรือทางอะไรพวกนี้ ส่วนน้องในญะมาอะฮ์ก็จะมีคนดูแลของเขาอยู่แล้ว” (คุณอmani : กลุ่มอิสลามทอล์ก, 14 กรกฎาคม 2556)

ลักษณะที่ไม่เป็นทางการ ที่ผู้วิจัยพบจะเป็นลักษณะของการพบปะ รายคนหรือการปรึกษารายกลุ่ม กับผู้ที่สามารถให้คำปรึกษาได้ และการปรึกษาผ่านสังคมออนไลน์

“ถ้าเป็นรูปธรรมนี้ยังไม่มียะ เราไม่ได้ทำเชิงรุก เราไม่ได้เปิดออนไลน์มีแต่คน แต่ไม่มีคนทำ เพราะไม่ไหวกับกำลังของเรา งานมันล้นมือแต่มันเหมือนกับว่าเรารู้จักโดยส่วนตัว มีบางคนในกรรมการที่โอเค คนนี้ฉันสามารถจะไปขอคำปรึกษาได้ เขาจะไปเยี่ยมไปหา มันเป็นรายคนมากกว่า คือ เวลาจัดกิจกรรมเขาก็จะเห็น อ้อคนนี้เราไปขอ

คำปรึกษาได้นะ แต่เราก็จะบอกกับสมาชิกของเราว่ากรรมการทั้ง 16 คนของเรา คนนี้ถนัดด้านนี้นะ ใครต้องการคำปรึกษามาคุยได้ คนนี้ถนัดด้านนี้ คนนี้ถนัดด้านนี้ และสมาชิกของเราในกิจกรรม M2M คือ จะรู้จักมากขึ้น เราก็จะถามว่าใครถนัดด้านไหนบ้าง (คุณ สรินญา : ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี, 27 กรกฎาคม 2556)

“ในเรื่องของการให้คำปรึกษาส่วนใหญ่เวลาเขามีปัญหา เขาจะมาหาเรา มาปรึกษาว่าจะทำยังไงดี ประมาณนั้น มากกว่า โดยเฉพาะกะยะฮู (สรินญา) จะเป็นคนหนึ่งที่รู้ด้านจิตวิทยา เวลามีปัญหาจะคิดถึงกะยะฮูเยอะ ส่วนใหญ่ก็ปัญหาครอบครัว ปัญหา ลูกๆ หรือถ้าทางเราไม่สามารถเราก็จะนำเสนอต่อว่ามีคนนั้นที่เขาพอจะให้ความช่วยเหลือได้ เราก็จะบอกเขาไป หลังจากนั้นก็จะโทรติดตามว่าเป็นยังไงมั่ง เขาก็โอเคนะ (คุณสุวรรณา : ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี , 27 กรกฎาคม 2556)

เรื่องของการให้คำปรึกษา

“คือ เราไม่ได้เข้าไปให้ เว้นแต่เขาโทรมา

คือ ไม่ได้มีศูนย์ central อย่างองค์กรบางแห่งเขามีศูนย์ ส่วนใหญ่ถ้าเป็นเรื่องวัยรุ่นเรื่องสังคมของกลุ่มเอดส์เขาจะมีคนที่คอยให้คำปรึกษา เป็นกิจจะลักษณะ” (คุณราณี : เครือข่ายมุสลิมะฮ์ ย.ม.ท. ยะลา , 1 กรกฎาคม 2556)

“ในส่วนของย.ม.ท. กลาง จะมีในส่วนของกลุ่มเอดส์ที่เปิดให้คำปรึกษา เป็นทางการ ในส่วนของมุสลิมะฮ์ก็มีเหมือนกัน แต่ไม่ทางการ เช่น การให้คำปรึกษาผู้ที่ตกทุกข์ได้แก่มุสลิมใหม่ ตอนนี้จะกะตะฮูจะเน้นกลุ่มมุสลิมใหม่ เนื่องจากมุสลิมใหม่มาสอบถาม พวกเขาได้รับความลำบาก ไม่รู้จะมาร้องทุกข์กับใคร มีมุสลิมใหม่เยอะในยะลาเรา แต่ไม่มีใครจะดูแล นอกจากนี้ก็มีผู้ที่ยากจนที่มาขอคำปรึกษา

ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ ก็มาขอความช่วยเหลือที่นี่ ” (คุณ
ปาริฉะสุข : เครือข่ายมุสลิมะฮ์ ช.ม.ท. ยะลา, 31 มิถุนายน 2556)

“การเปิดให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ก็มีคะ แต่ไม่ได้เป็น
ทางการ ด้วยกับข้อจำกัดที่ว่าสมาชิกแต่ละคนมีภาระที่ต้องรับผิดชอบ
ด้วยการมีครอบครัวนะคะ แต่ว่าถ้าใครมีปัญหาหรือว่าน้องไปรู้จัก
คนที่ปัญหาที่จะมีการส่งต่อเข้ามาได้ แล้วก็ให้คำปรึกษากัน ” (คุณ
กุศลิน : กลุ่มมะนาตุลสุดา, 8 กรกฎาคม 2556)

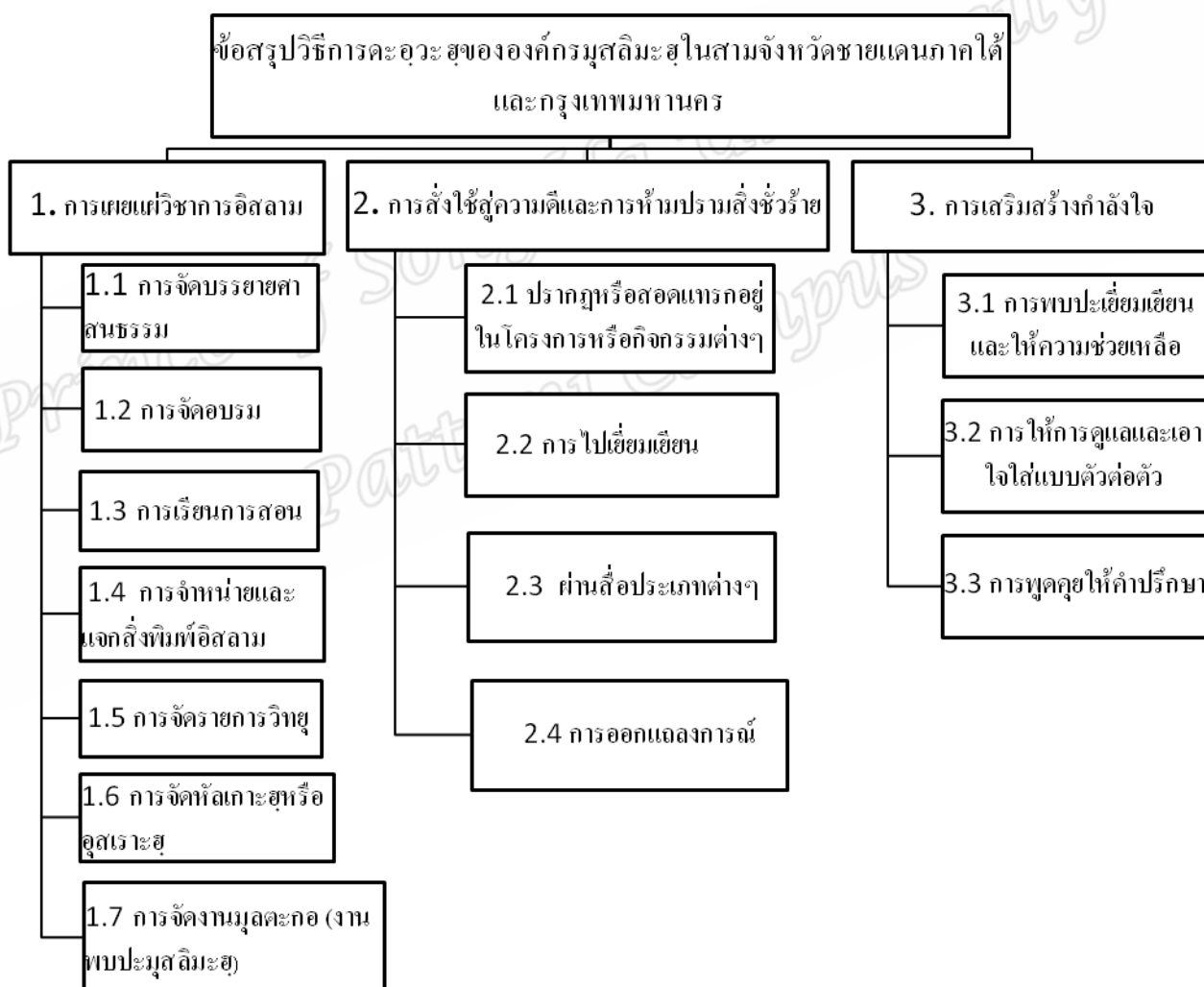
อีก ลักษณะ หนึ่งของการให้คำปรึกษาอย่าง ที่ไม่เป็นทางการ คือ การปรึกษาราย
กลุ่มแล้วก็มาจัดการความรู้ การปรึกษาหารือลักษณะนี้จะแทรกอยู่ในกิจกรรมอื่น เช่น การจัด
บรรยายศาสนธรรม

“ในช่วงที่บรรยาย สองสามชั่วโมง ในครึ่งชั่วโมงแรกเราจะเอาอัลกุ
รอานมาก่อน อรรถาธิบายอัลกุรอานสักสองสามอายะฮ์ ที่เกี่ยวข้อง
จากนั้นก็อาจารย์บรรยายไป ชั่วโมงครึ่ง อีกครึ่งชั่วโมงหลัง เราจะคุย
เรื่องการเลี้ยงดูลูก เราไม่บรรยาย แต่เราเอาปัญหามาถก ว่าแต่ละบ้าน
มีวิธีการอย่างไรในการปรับพฤติกรรมเด็ก คือ ถ้าบอกว่าบ้านนี้
ยกตัวอย่างมาลูกเขาเป็นอย่างนี้ เขาจะอาย แต่เราจะแบ่งเป็นกลุ่มๆ
และให้เขาคุยกันในกลุ่มก่อน แล้วก็มาจัดการความรู้ แต่ละครอบครัว
มีการจัดการปัญหาครอบครัวอย่างไร ก็เป็นแนวทา หนึ่งที่เราจะดูแล
เด็กๆ ด้วย” (คุณสรินญา : ชมรมสตรีมุสลิมปัตตานี , 27 กรกฎาคม
2556)

“ออนไลน์เราไม่มี คือ ในนราธิวาส นี้ แคนนำๆ ของเราสอนอยู่ใน
หมู่บ้าน ประจำสัปดาห์ เหมือนถ้าใครมีปัญหาที่จะเข้ามาขอคำปรึกษา
เราก็ให้คำปรึกษาไป ” (คุณรุสนิยาห์ : ชมรมมุสลิมะฮ์นราธิวาส , 17
สิงหาคม 2556)

สำหรับ การปรึกษาผ่านสังคมออนไลน์ ได้แก่ กลุ่มมุสลิมะฮ์ใน facebook

“กลุ่มเฉพาะมุสลิมะฮ์ ที่จริงเราไม่ได้คุยอะไรสักอย่าง แต่ที่ตั้งกลุ่มเฉพาะมุสลิมะฮ์ ส่วนหนึ่งเป็นการชี้ให้เห็นความสำคัญของการที่มุสลิมะฮ์จะรักษาตัว คุณลักษณะเป็นส่วนตัวในเรื่องนี้ แม่จะอยู่ในเฟซนุก เราก็ถือว่าเป็นพื้นที่สาธารณะ ค่ะ การรวมกลุ่มกันเฉพาะมุสลิมะฮ์ จึงเป็นการแสดงจุดยืนด้วย อย่าง หนึ่ง ในกลุ่มก็จะแชร์กิจกรรมดีๆ นำเสนอข้อมูลสาระดีๆ มาต่อกัน และก็ปรึกษาปัญหากัน ตรงนี้พอมีเฉพาะมุสลิมะฮ์ ทำให้เราคุยกันได้เต็มที่กว่าข้างนอกกลุ่มค่ะ” (คุณกุศลิน : กลุ่มบะนาตุลสุดา, 8 กรกฎาคม 2556)

แผนภาพที่ 8 แสดง วิธีการคะอะฮ์ขององค์กรมุสลิมะฮ์ในสามจังหวัดชายภาคแดนใต้

และกรุงเทพมหานคร